

Oficina d'Afers Religiosos

Àrea de Drets
de Ciutadania,
Cultura,
Participació
i Transparència

MEMÒRIA D'ACTIVITATS 2017

Índex

0. PRESENTACIÓ	5
1. INTERLOCUCIÓ I MEDIACIÓ	8
1.1. Comunicació, atenció i gestió	8
A) Relació amb altres àrees, departaments i serveis de l'Ajuntament de Barcelona	9
B) Relació amb les comunitats i entitats religioses i/o de consciència de la ciutat	12
C) Relació amb la ciutadania	17
D) Assistència a actes	18
1.2. Assessoraments segons temàtica	26
Assessorament sobre normativa de llocs de culte i de regularització de centres de culte	27
Suport relatiu a l'ús d'equipaments i via pública per a actes puntuals	29
Subvencions	33
Inscripcions al Registre d'entitats religioses del Ministeri de Justícia (RER) o al registre d'associacions de la Generalitat de Catalunya	37
Altres assessoraments	38
1.3. Intervencions facilitadores o mediadores	39
2. INFORMACIÓ, FORMACIÓ I DIÀLEG	41
2.1. Informació	41
2.2. Formació i diàleg	43
A) Formació adreçada a les entitats religioses	43
B) Formació adreçada a professionals de serveis municipals de l'Ajuntament de Barcelona	48
C) Formació i divulgació de la diversitat religiosa adreçada a la ciutadania	58
3. RESUM D'INDICADORS	66

0. PRESENTACIÓ DEL SERVEI

L'Oficina d'Afers Religiosos (OAR) és un servei municipal que, des de la laïcitat¹, permet tenir un coneixement profund i actualitzat del fenomen religiós a la ciutat a fi de garantir el dret a la llibertat religiosa, amb la voluntat de gestionar, amb autoritat democràtica, la diversitat de creences presents a la ciutat, facilitar la interacció dels grups religiosos amb el territori, així com afavorir-ne la participació i la implicació en el desenvolupament comunitari i de ciutat.

L'OAR s'ocupa de la relació amb les entitats religioses presents a la ciutat, amb les quals manté un contacte regular, els facilita suport en matèria de coneixement de la normativa sobre llocs de culte, d'ús d'equipaments per a activitats puntuals o d'autorització per a activitats a la via pública, entre altres temes. L'OAR facilita la comunicació ordinària entre l'Administració municipal i les comunitats religioses, i vetlla pel respecte del dret a la llibertat de consciència i religió en els aspectes que pertocquen a les competències municipals. L'OAR intervé en situacions que requereixen que una instància faciliti la comunicació o exerceixi la mediació entre diverses parts, sempre que almenys una sigui una entitat religiosa. Les altres parts implicades poden ser altres comunitats religioses, entitats del teixit associatiu no confessionals, un organisme municipal diferent de l'OAR o el veïnat d'una comunitat, entre altres.

L'OAR també té la responsabilitat de vetllar per la bona convivència en l'espai públic entre les diverses expressions religioses i de consciència i entre aquestes expressions i el seu entorn no religiós (veïnatge, administracions, entitats, etcètera). Per aquesta raó, afavoreix, a través de vies diverses, el coneixement i el respecte entre aquestes expressions i dona suport a dinàmiques de diàleg entre si i amb la resta de la societat. Igualment, ajuda a desactivar situacions de tensió o conflicte de convivència en les quals el factor religiós té alguna incidència, i ofereix serveis de mediació.

L'OAR és una font d'informació per tot allò que tingui a veure amb la realitat religiosa de Barcelona, de cara a les comunitats mateixes, al si de l'Ajuntament i al conjunt de la ciutadania (inclosos professionals dels mitjans de comunicació, estudiants, entitats de la societat civil, etcètera). L'OAR ha liderat o col·laborat en diverses iniciatives orientades a facilitar un millor coneixement i respecte de la diversitat religiosa present a Barcelona, com ara conferències o visites a llocs de culte. Alhora, impulsa formacions i dona suport a iniciatives de diàleg interreligiós, com ara taules rodones, actes interreligiosos o plataformes de barri que agrupen diverses confessions.

¹ Entenem laïcitat no com l'absència del fet religiós a l'espai públic, sinó com el marc de relacions segons el qual, des de la democràcia i la garantia dels drets fonamentals, totes les expressions de consciència (religioses o no) poden conviure en plena igualtat i respecte. En aquest marc, els poders públics se situen en una posició de neutralitat activa que els permet facilitar i regular la convivència i garantir un tracte equitatiu per a la diversitat de sensibilitats i un servei no instrumentalitzador de la ciutadania.

Fonts: "La laïcitat: un model de convivència per a la societat catalana" (Lliga per la laïcitat) i "Declaració interreligiosa sobre laïcitat" (AUDIR)

L'OAR és un servei municipal de l'Àrea de Drets de Ciutadania, Cultura, Participació i Transparència de l'Ajuntament de Barcelona, gestionat per la Fundació Bayt al-Thaqafa.

L'equip està format per cinc persones: una persona a la coordinació, tres persones en l'àmbit tècnic (es va ampliar en una persona al gener d'aquest any per donar més sortida a l'àrea de formació, comunicació i difusió) i una persona en la part de suport administratiu.

Els objectius de l'OAR són:

- Donar suport a les entitats religioses en el desenvolupament de les seves activitats a la ciutat.
- Facilitar la col·laboració entre les entitats religioses i l'Ajuntament.
- Promoure la inclusió de les entitats religioses en les xarxes ciutadanes del seu entorn i treballar per normalitzar la seva presència a la ciutat.
- Donar suport i assessorament a àrees, departaments i serveis de l'Ajuntament en matèria de diversitat religiosa i entitats religioses de la ciutat.
- Donar a conèixer la diversitat religiosa existent a Barcelona.

Aquesta diversitat de comunitats i entitats religioses tan palpable a la ciutat traspua el dia a dia de la ciutadania i es reflecteix cada any en el recompte del nombre de centres de culte recollits en la taula següent²:

CENTRES DE CULTE BARCELONA 2017 (Districtes)	Ciutat Vella	L'Eixample	Sants-Montjuïc	Les Corts	Sarrià - Sant Gervasi	Gràcia	Horta-Guinardó	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí	TOTAL
Cristianisme catòlic (parròquies i esglésies no parroquials)**	31	33	17	10	43	26	36	16	11	19	242
Cristianisme evangèlic (esglésies)	12	13	36	2	10	8	11	40	35	33	200
Cristianisme ortodox (comunitats)	0	4	1	1	0	1	0	0	1	1	9
Església Adventista del Setè Dia (esglésies)	1	1	1	0	0	0	1	0	0	1	5
Testimonis Cristians de Jehovà (salons del Regne)	1	2	4	0	1	1	3	2	1	1	16
Esg. de Jesucrist dels Sants dels Darrers Dies (capelles)	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2
Budisme (centres)	3	9	1	1	2	6	3	0	0	2	27
Hinduisme (centres)	2	0	0	0	0	2	0	1	0	1	6
Fe Bahá'í (centres)	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Islam (oratoris)	11	0	4	0	0	0	1	4	3	6	29
Judaisme (sinagogues)	1	0	0	1	2	0	1	0	0	0	5
Sikhisme (temples)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Taoisme (centres)	0	0	2	0	0	1	0	0	0	1	4
Església de Scientology (centres)	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Altres*	0	3	2	0	1	1	4	0	1	2	14
TOTAL	63	66	68	17	59	46	60	63	52	69	563

*Altres: Congregació Cristiana a Espanya, Església Cristiana Essènia d'Espanya, Església de Crist – Dante Alighieri, Família Unida, Iglesia Nueva Apostólica en España, Associació Espiritual Mundial Brahma Kumaris, Congregació Unitària Universalista de Barcelona, Església d'Unificació, Primera Iglesia de Cristo Científico en Barcelona, Vida Universal, Wicca Celtibera, Germandat Druida Dun Ailline.

** Dades extretes de Guia de l'Església. Arquebisbat de Barcelona.

² L'any 2017 a Barcelona s'han comptabilitzat 563 centres de culte de 23 confessions diferents. D'aquests, el 94,7% han donat el consentiment perquè les seves dades bàsiques siguin consultables a través del directori públic del web de l'Ajuntament de Barcelona.

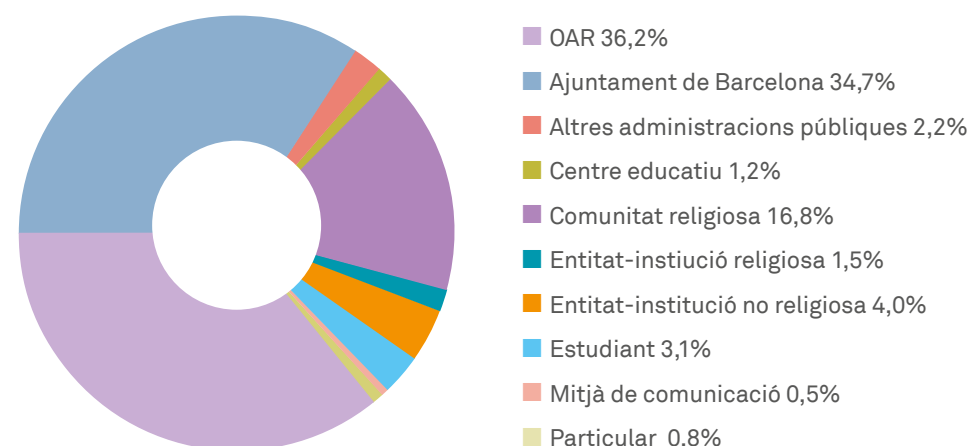
1. INTERLOCUCIÓ I MEDIACIÓ

La primera de les dues funcions principals de l'OAR és exercir la interlocució amb les comunitats i les entitats religioses en nom de l'Ajuntament, actuar com a referent municipal intern en aquesta matèria, i facilitar els processos administratius o convencionals en què hi hagi involucrades comunitats religioses.

1.1. Comunicació, atenció i gestió

L'OAR manté contacte regular amb les comunitats i les entitats religioses presents a la ciutat, tant si és per donar resposta a alguna situació plantejada com simplement per mantenir oberts els canals de comunicació i actualitzar-ne la informació. L'OAR assumeix la representació institucional en determinades activitats organitzades per entitats religioses o de temàtica vinculada a la diversitat religiosa, o en ocasions especials com ara la festivitat religiosa principal de cada tradició. En paral·lel als contactes formals amb les comunitats religioses, l'OAR interactua amb altres organismes municipals o amb institucions extramunicipals (com ara associacions de veïns i veïnes) amb regularitat, en la mesura que ho requereixen les circumstàncies, tant a demanda seva com de l'OAR mateixa. En aquesta línia, l'OAR fa un treball actiu a través del personal tècnic de l'oficina per conèixer i tenir contacte amb les comunitats i les entitats religioses del territori i entendre les demandes, necessitats i situacions particulars de primera mà.

ORIGEN DE LAS DEMANDES DE L'OAR (2017)

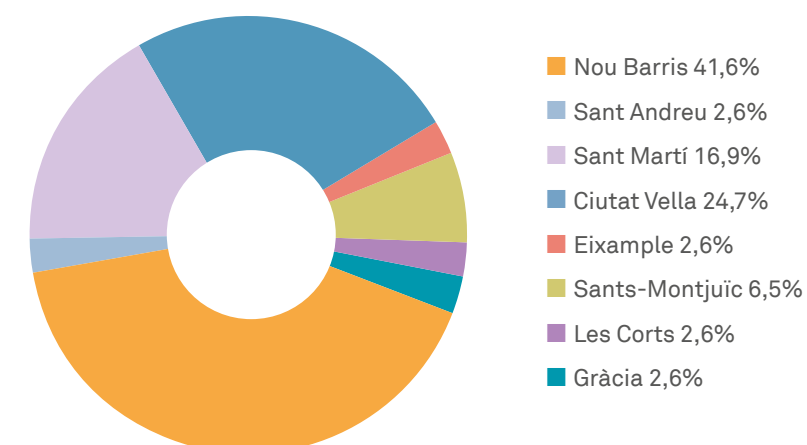
A. RELACIÓ AMB ALTRES ÀREES, DEPARTAMENTS I SERVEIS DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

Des de diferents departaments, àrees i personal de l'Ajuntament de Barcelona, s'envien a l'Oficina d'Afers Religiosos consultes diverses sobre temes relacionats amb les comunitats i les entitats religioses de la ciutat. L'OAR hi dona resposta per:

- Facilitar informació sobre diversitat religiosa i suport en la relació amb entitats religioses i de consciència.
- Col·laborar en processos oberts on una o més de les parts implicades són entitats religioses (regularització de llocs de culte, ús d'espais públics, relacions amb veïns i veïnes, etcètera).
- Participar en programes i projectes municipals on alguna de les parts implicades és una entitat religiosa.

Del total de demandes rebudes al llarg del 2017, el **34,7%** ha tingut origen en l'Ajuntament de Barcelona (tant des de l'Àrea de Drets de Ciutadania com des dels districtes i altres àmbits municipals). Les demandes d'informació i consulta rebudes des dels districtes han estat les següents:

DEMANDES REBUDES DES DE DISTRICTES DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA (2017)

Els temes i els àmbits en els quals l'OAR ha intervingut o ha facilitat informació a personal de l'Ajuntament de Barcelona han estat principalment sobre:

Assessorament sobre diversitat religiosa, comunitats i entitats religioses, normativa sobre dret a la llibertat religiosa, dades estadístiques, etcètera.	29,4%
Intervencions facilitadores o mediadores on una de les parts implicades és una comunitat o entitat religiosa.	26,5%
Formació sobre diversitat religiosa i altres temes relacionats amb l'àmbit religiós.	13,3%
Suport a activitats i celebracions de comunitats i entitats religioses a la ciutat.	10,0%
Assessorament sobre la regularització de centres de culte de Barcelona.	8,6%
Consultes sobre l'ús d'equipaments municipals i ocupació de la via pública.	8,2%
Assessorament sobre subvencions, tràmits administratius, etcètera, on un dels agents o més és una comunitat o entitat religiosa.	3,9%

Algunes de les sol·licituds que es reben al llarg de l'any són per a l'elaboració d'informes i documents informatius sobre temes diversos relacionats amb la temàtica religiosa: sobre col·lectius presents a la ciutat, sobre celebracions religioses (que impliquen l'ús d'equipaments i ocupació de la via pública), sobre dades estadístiques i evolució de la diversitat religiosa de Barcelona i sobre processos on un dels agents implicats és una comunitat o entitat religiosa de la ciutat.

Enguany s'han elaborat **43** informes i documents a petició del personal de l'Ajuntament de Barcelona sobre:

Comunitats i entitats religioses	34,9%
Detecció de problemàtiques i situacions conflictives	18,6%
Ús d'equipaments i via pública	16,3%
Dades estadístiques sobre diversitat religiosa a Barcelona	16,3%
Celebracions religioses i interreligioses	14,0%

MESURA DE GOVERN SOBRE LA GARANTIA DEL TRACTE IGUALITARI A LES ENTITATS RELIGIOSES QUANT A LA REALITZACIÓ D'ACTIVITATS PUNTUALS A L'ÀMBIT PÚBLIC³:

La diversitat no és un fenomen nou a Barcelona, però darrerament s'ha accelerat per diversos motius. En els darrers anys s'ha constatat que la diversitat cultural i religiosa és una evidència a Barcelona. Aquesta societat heterogènia i plural està afrontant una sèrie de debats en relació amb l'accés de les entitats religioses a l'àmbit públic. Aquesta mesura ha volgut i continua volent ser un instrument per proporcionar eines tant als treballadors i treballadores municipals com a les entitats religioses i de consciència que duen a terme activitats a l'àmbit públic.

La mesura va ser presentada el 17 d'octubre de 2016 a l'Ajuntament de Barcelona, pel senyor Jaume Asens, quart tinent d'Alcaldia de Drets de Ciutadania, Transparència i Participació, i la senyora Lola López, comissionada d'Immigració, Interculturalitat i Diversitat.

El 2017 s'han elaborat dues guies amb l'objectiu de facilitar l'aplicació dels protocols per a l'ús d'equipaments i de la via pública per part de les entitats religioses. Les guies van adreçades especialment a les entitats religioses, al personal municipal i als gestors d'equipaments, que hi troben un recull pràctic i senzill dels aspectes principals que cal tenir en compte a l'hora de gestionar peticions d'espai per a la celebració d'activitats puntuals de caire religiós. Les guies s'han publicat en format electrònic i són accessibles a través de la pàgina web de l'OAR (en català, castellà i anglès):

- Què cal saber per fer una activitat religiosa en un equipament públic?
- Què cal saber per fer una activitat religiosa al carrer?

Al llarg del 2017 s'ha dut a terme un seguiment de l'aplicació de la mesura i se n'elaborarà un informe que veurà la llum al gener del 2018 per valorar el primer any d'aplicació.

MESURA DE GOVERN. PLA MUNICIPAL DE LLUITA CONTRA LA ISLAMOFÒBIA⁴:

La Mesura de govern: pla municipal de lluita contra la islamofòbia s'ha estat gestant des de l'Àrea de Drets de Ciutadania, Participació i Transparència amb la participació i la intervenció de l'OAR, i ha vist la llum a l'inici del 2017. Aquesta mesura vol donar resposta a la intensificació de les situacions de discriminació contra la població musulmana a Europa, en diversos àmbits de la vida, a causa de la seva religió, el seu origen ètnic o la seva condició de gènere, o per una combinació de tots aquests factors. Actualment, la ciutat de Barcelona compta amb comunitats musulmanes constituïdes per tres generacions, dues de les quals ja han nascut a la ciutat. Malgrat que és evident que l'islam ja és un element més de la diversitat cultural i religiosa de la ciutat, Barcelona no és del

³ Mesura de govern sobre la garantia del tracte igualitari a les entitats religioses quant a la realització d'activitats puntuals a l'àmbit públic.

⁴ Mesura de govern. Pla municipal de lluita contra la islamofòbia.

tot immune a l'auge de l'odi i la intolerància. Davant l'amenaça que suposa la proliferació dels discursos i els delictes d'odi, l'Ajuntament de Barcelona, com altres ajuntaments, ha d'exercir un paper de lideratge per garantir la cohesió social i la protecció dels drets humans. És per això que aquesta mesura de govern s'articula a través d'un enfocament doble: el dels drets humans i la perspectiva intercultural. El Pla contra la islamofòbia s'ha construït amb una participació intensa de les entitats de drets humans, de persones expertes en l'islam i de les mateixes comunitats musulmanes de la ciutat. Durant aquest any, l'OAR ha continuat participant en els grups de discussió i les taules de coordinació d'elaboració del Pla municipal de lluita contra la islamofòbia, així com també en l'organització del Dia Internacional de Lluita contra la Islamofòbia, que ha tingut lloc el 12 desembre d'enguany

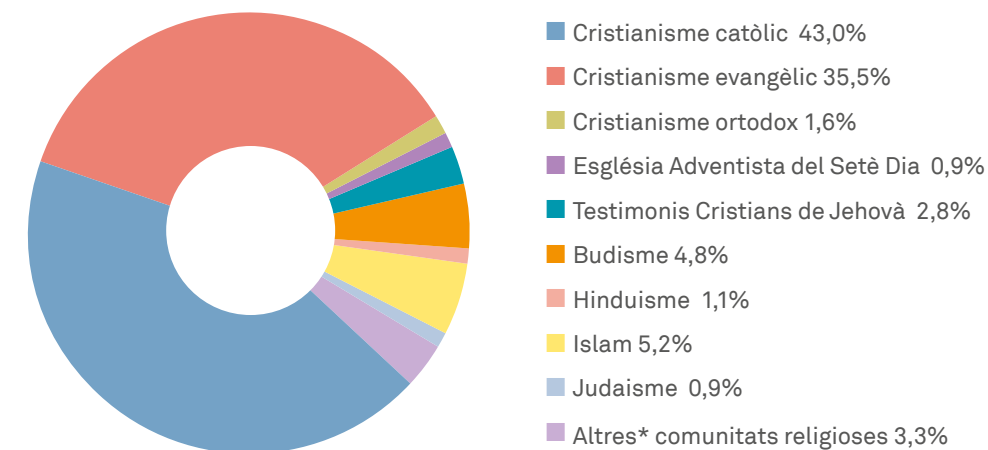
Presentació de la Mesura de govern: pla municipal de lluita contra la islamofòbia (gener del 2017)

B. RELACIÓ AMB LES COMUNITATS I LES ENTITATS RELIGIOSES O DE CONSCIÈNCIA DE LA CIUTAT

L'any 2017, a Barcelona s'han comptabilitzat **563** centres de culte de **23** confessions diferents⁵. D'aquests, el **94,7%** han donat el consentiment perquè les seves dades bàsiques siguin consultables a través del directori públic del web de l'Ajuntament de Barcelona. Actualment, els llocs de culte a la ciutat segons el corrent religiós són:

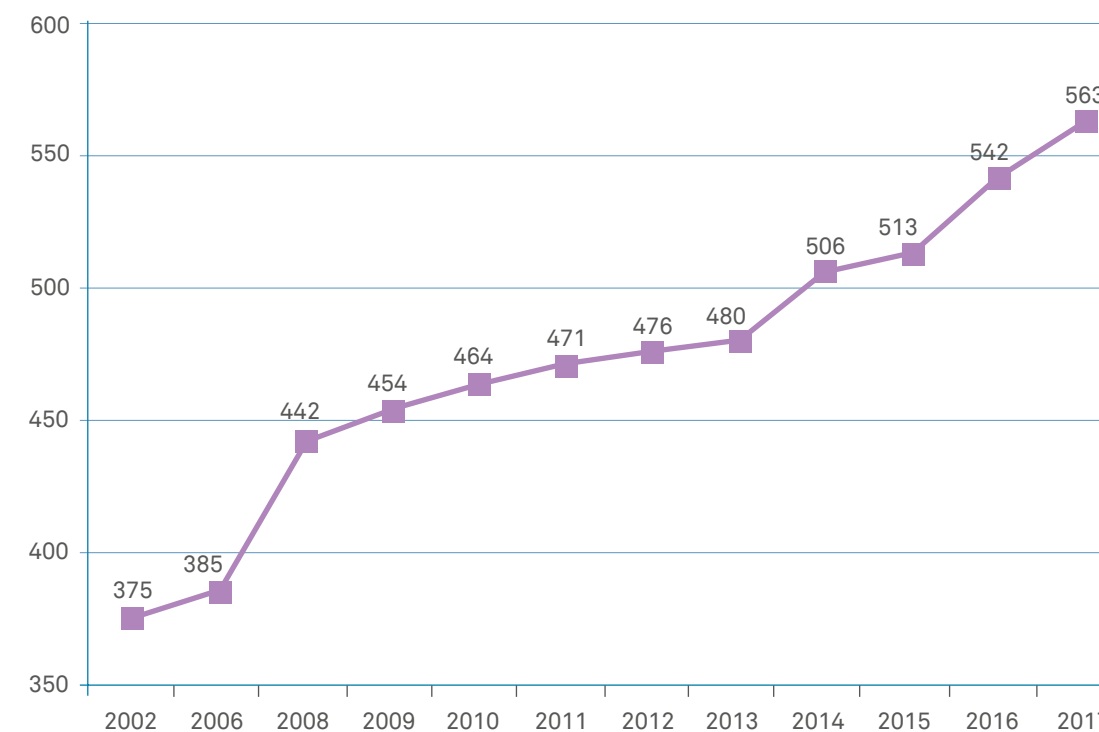
⁵ Vegeu nota 2.

CENTRES DE CULTE A BARCELONA 2017 (SEGONS CONFESSIÓ)

*Església de Jesucrist dels Sants del Darrers Dies, Fe Bahá'í, Sikhisme, Taoisme, Església de Scientology, altres confessions minoritàries.

CENTRES DE CULTE A BARCELONA 2017 (SEGONS CONFESSIÓ)

Des de l'Oficina d'Afers Religiosos es manté el contacte amb les comunitats i les entitats religioses de la ciutat de Barcelona amb els objectius següents:

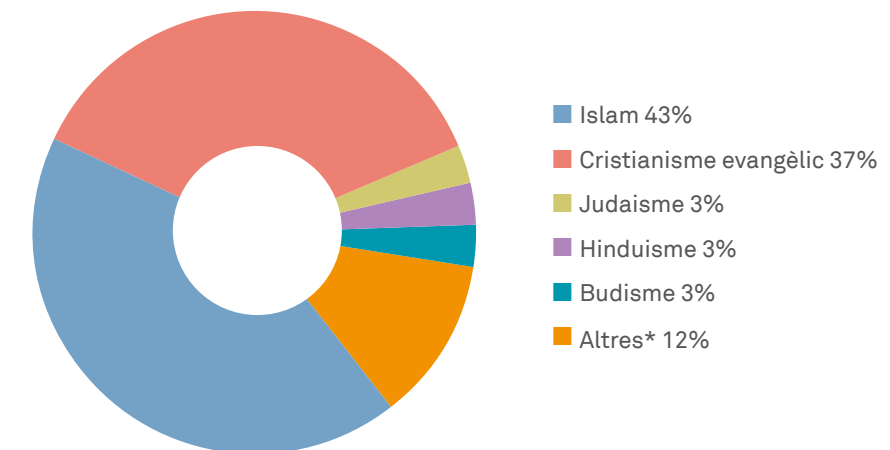
1. Conèixer-les i establir l'OAR com a oficina referent per a aquest col·lectiu.
2. Assessorar-les sobre el procés de constitució com a entitat religiosa, la inscripció en el registre corresponent i tràmits administratius diversos.
3. Assessorar-les i acompanyar-les en el procés de regularització dels centres de culte.
4. Donar-los suport pel que fa a l'ús d'equipaments i de la via pública per a actes i celebracions puntuals.
5. Donar-los suport en l'organització d'activitats.
6. Assessorar-les sobre subvencions.
7. Promocionar la seva inclusió en xarxes associatives i la seva participació en programes municipals.

També es fa un treball actiu per poder localitzar i atendre les noves comunitats i entitats religioses que es posen en marxa a la ciutat, ja sigui perquè s'hi han traslladat des d'un altre municipi o perquè han decidit formalitzar la seva constitució i iniciar l'activitat a la ciutat de Barcelona. Aquesta tasca es duu a terme gràcies al treball de camp constant dels tècnics i tècniques, juntament amb el contacte i la interlocució amb diversos serveis de districtes (departaments de llicències, serveis de prevenció, etcètera) i amb altres institucions com la Direcció General d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya⁶.

L'any 2017, el **18,3%** de les entrades sol·licitants a l'OAR han estat dutes a terme directament per comunitats religioses o entitats/institucions religioses de la ciutat (i alguna de fora de Barcelona). Gràcies a la feina constant de l'OAR per conèixer i dialogar amb els col·lectius d'àmbit religiós de Barcelona, l'oficina s'ha anat consolidant com a referent per a les comunitats religioses, per a l'Ajuntament i per a la ciutadania, i ha proporcionat i esdevingut un servei més efectiu.

⁶ Direcció General d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya.

COMUNITATS I ENTITATS RELIGIUSES ATESES 2017 (SEGONS CONFESSIÓ)

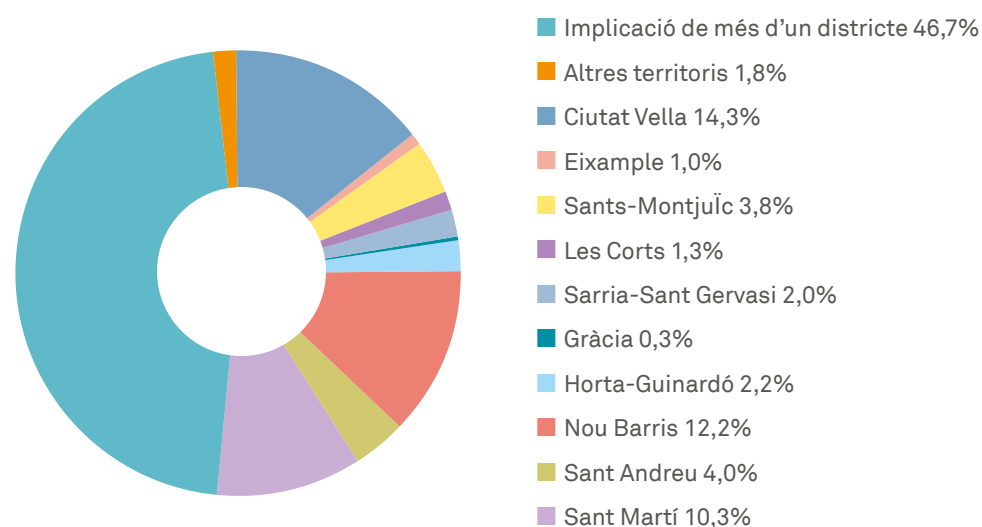
*Fe Bahá'í, Testimonis Cristians de Jehovà, Cristianisme Ortodox, Cristianisme catòlic, Església Adventista del Setè Dia, Sikhisme, Entitats interreligioses i ecumèniques, altres confessions minoritàries.

Els processos que s'han dut a terme des de l'OAR, o en col·laboració amb altres, han tractat les temàtiques següents:

Assessorament sobre subvencions, tràmits administratius, tràmits per al registre d'entitats, etcètera.	26,4%
Ús d'equipaments (privats o municipals) i ocupació de la via pública per a activitats i celebracions.	22,3%
Llocs de culte de Barcelona (assessorament sobre normativa o acompanyament en el procés de regularització).	18,9%
Suport a activitats, celebracions i festivitats.	16,9%
Intervencions facilitadores o mediadores on una de les parts implicades és una comunitat o entitat religiosa.	11,5%
Assessorament sobre dret de llibertat religiosa i formació sobre diversitat religiosa i activitats relacionades amb l'apoderament de les comunitats i les entitats religioses de Barcelona.	4,1%

A escala territorial, al llarg del 2017 les actuacions de l'OAR s'han distribuït de la manera següent:

ACTUACIONS AL TERRITORI 2017

D'alguns anys ençà, els grans eixos que es tracten amb les comunitats i les entitats religioses de Barcelona i que demanen un seguiment més complex i exhaustiu són:

1. L'ús d'equipaments municipals i ocupació de la via pública per a grans celebracions⁷ (atès que els centres de culte habituals són insuficients per acollir el gran nombre de fidels que s'hi aplega en moments puntuals): Ramadà, Aixurà, Baisakhi, etcètera.
2. La dificultat de localitzar espais per establir-hi grans centres de culte de comunitats religioses amb un gran nombre de membres (especialment esglésies evangèliques): Església Evangèlica Cosecha Mundial, Església Evangèlica Hillsong, etcètera.
3. L'assessorament sobre subvencions municipals. Des del 2014, hi ha dues línies de subvencions destinades a comunitats i entitats religioses de la ciutat de Barcelona:
 - a. Per a l'arranjament i l'adequació de locals de culte.
 - b. Per a l'elaboració de projectes, activitats i serveis de districte i de ciutat de l'Ajuntament de Barcelona.

⁷ Vegeu nota 3.

C. RELACIÓ AMB LA CIUTADANIA

L'Oficina d'Afers Religiosos atén els ciutadans i les ciutadanes de Barcelona (i alguns de fora de la ciutat) i respon a diverses demandes d'informació sobre temes relacionats amb l'àmbit religiós. L'OAR es relaciona amb el públic en general i facilita eines i recursos per a l'entesa i la comprensió de la diversitat religiosa de la ciutat. Des de l'OAR es treballa amb els objectius següents:

- Promocionar iniciatives relacionades amb el coneixement de la diversitat religiosa i el dret a la llibertat religiosa i de consciència (xerrades, exposicions, visites), donar-los suport i participar-hi.
- Donar suport a iniciatives de diàleg interreligiós.
- Organitzar visites a centres de culte per a alumnes de centres educatius (proposta didàctica) i per a entitats o grups interessats a conèixer el fenomen religiós.
- Facilitar informació sobre la diversitat religiosa a la ciutat a través de canals com GuiaBCN, centre de documentació, Barcelona Informació 010, etcètera.
- Donar suport a la participació de les comunitats i les entitats religioses i de consciència en les xarxes associatives i comunitàries dels territoris.

De totes les demandes d'informació i assessorament rebudes al llarg del 2017, el **10,8%** corresponen a altres administracions públiques i entitats, estudiants, professionals de la recerca, centres educatius, mitjans de comunicació i particulars. Aquestes peticions fonamentalment tenen a veure amb:

- L'organització de visites a centres de culte per a alumnat d'ESO i per a entitats de barri de Barcelona.
- Informació per a l'elaboració de tesis doctorals, treballs de recerca, treballs d'ESO, treballs de recerca per a doctorands, etcètera.
- Dades sobre comunitats i entitats religioses de la ciutat i estadístiques derivades de la tasca de l'OAR per a administracions públiques i institucions (Fundación Pluralismo y Convivencia⁸, Direcció General d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya i altres entitats d'abast local, nacional i estatal).
- Informació sobre dades de comunitats i entitats religioses i processos d'intervenció a mitjans de comunicació.
- Informació sobre normativa i legislació en matèria de dret a la llibertat religiosa a particulars, mitjans de comunicació i entitats de Barcelona.

⁸ Fundación Pluralismo y Convivencia.

D. ASSISTÈNCIA A ACTES:

Un altre dels papers que exerceix l'OAR dins de l'Ajuntament —com a oficina de referència—, és assistir a actes, celebracions i trobades de comunitats religioses, i també assistir a activitats relacionades amb l'àmbit en el qual treballa l'Oficina, organitzades per institucions i entitats de la ciutat.

- ➔ 30/01/2017 Assistència a la clausura de les jornades “Vers un nou paradigma per prevenir l'extremisme violent”, organitzades per NOVACT
- ➔ 11/03/2017 Assistència i participació al II Fòrum Social contra la Islamofòbia, organitzat per Unitat contra el Feixisme i el Racisme
- ➔ 03/03/2017 Assistència a les jornades “Barcelona vs. Odi”, organitzades per l'Ajuntament de Barcelona
- ➔ 20/03/2017 Assistència a la presentació del projecte europeu “Por la diferencia”, organitzada per la Fundació Bayt Al-Thaqafa
- ➔ 01/04/2017 Assistència al Mawlid Festival, organitzat per la Lliga de Dones de Minhaj ul'Quran

- ➔ 19/04/2017 Assistència a la jornada sobre el Pla Barcelona Interculturalitat, organitzada per l'Ajuntament de Barcelona
- ➔ 21/04/2017 Assistència a la presentació del llibre “Desvelant els misteris del naixement i la mort”, de Daisaku Ikeda, líder internacional del moviment Soka Gakkai
- ➔ 07/05/2017 Assistència a “La cultura va de festa” al districte de Nou Barris, organitzada per les entitats que formen part de la Coordinadora Cultural 9 Barris
- ➔ 12/05/2017 Assistència a l'acte “Nou Barris per la convivència”, organitzat per diverses entitats del districte de Nou Barris
- ➔ 12/05/2017 Assistència a la V Jornada de Formació en Dol: Dol, Religions i Multiculturalitat, organitzada pel Grup de Treball Dol i Pèrdues
- ➔ 13/05/2017 Assistència i participació a la taula rodona “Llocs de culte i cementiris” (dins de la jornada “L'islam a Espanya: 25 anys dels acords de cooperació, llums i ombres”), organitzada per SAFI – Stop als Fenòmens Islamòfobs
- ➔ 18/05/2017 Assistència a la cinquena edició de la Pasqua Interreligiosa del Raval, organitzada pel Grup Interreligió del Raval (GIR)
- ➔ 22/05/2017 i 24/05/2017 Assistència a les sessions sobre polítiques públiques interculturals amb Bob White⁹
- ➔ 07/06/2017 Assistència a l'iftar, organitzat pel Centre Cultural Islàmic Català
- ➔ 10/06/2017 Assistència a l'iftar, organitzat per l'Associació Dahiratoul Moutahabina Filahi
- ➔ 16/06/2017 Assistència a la commemoració del Martiri de l'Imam Ali, organitzada pel Centre Islàmic Al Qaim
- ➔ 17/06/2017 Assistència a l'iftar, organitzat per la comunitat musulmana de Nou Barris
- ➔ 17/06/2017 Assistència a l'iftar, organitzat per la Mesquita La Paz
- ➔ 20/06/2017 Assistència i participació a l'iftar comunitari “Nits de Ramadà”, organitzat per les comunitats islàmiques del barri del Besòs i el programa “Estiu al Barri del Besòs”
- ➔ 22/06/2017 Assistència a l'iftar, organitzat pel Grup Interreligió del Raval - Fundació Tot Raval
- ➔ 24/06/2017 Assistència a l'iftar, organitzat per la Mesquita Rahma - Centre Cultural Islàmic de Sants

⁹ Professor del Departament d'Antropologia de la Universitat de Montreal i director del Laboratori de Recerca en Relacions Interculturals (LABRRI).

- ↳ 25/06/2017 Assistència a la pregària de l'Aïd al-Fitr de les comunitats de la Mesquita Assafa i la Mesquita Abi Ayub Alansari
- ↳ 03/07/2017 Assistència a la presentació del diagnòstic del Raval Cultural
- ↳ 21/08/2017 Assistència i participació al minut de silenci amb motiu dels atemptats ocorreguts a Cambrils i a Barcelona
- ↳ 24/08/2017 Assistència i participació a l'acte interreligiós i interconviccional amb motiu dels atemptats ocorreguts a Cambrils i a Barcelona
- ↳ 31/08/2017 Assistència i participació a la trobada d'agraïment amb els i les joves participants en l'acte interreligiós i interconviccional amb motiu dels atemptats ocorreguts a Cambrils i a Barcelona
- ↳ 16/09/2017 Assistència i participació a la Nit de les Religions
- ↳ 28/09/2017 Assistència a la celebració del Durga Puja, organitzada per l'Associació Puja de Festes Culturals Bengalí
- ↳ 30/09/2017 Assistència a la celebració d'una Reencuentra de les esglésies evangèliques de Filadèlfia del districte de Nou Barris
- ↳ 01/10/2017 Assistència a la celebració de l'Aixurà, organitzada pel Centre Islàmic Al Qaim
- ↳ 11/10/2017 Assistència a la celebració de l'any nou jueu i musulmà, organitzada per Salam Shalom Barcelona
- ↳ 12/10/2017 Assistència i participació al culte d'obertura del 77è sínode de la Iglesia Evangélica Española
- ↳ 18/10/2017 Assistència al concert a l'Auditori amb motiu de la commemoració dels 500 anys de la Reforma Protestant, organitzat pel Consell Evangèlic de Catalunya
- ↳ 27/10/2017 Assistència i participació a les IV Jornades Convivència i Cohesió "Naixement i mort des d'una perspectiva laica: rituals de benvinguda i comiat a nivell local", organitzades per la Fundació Ferrer i Guàrdia
- ↳ 28/10/2017 Assistència a les portes obertes i al concert de celebració del 30è aniversari de CECMAVI
- ↳ 04/11/2017 Assistència a la visita del xeic de la Tariqa Tijàniyya, organitzada per l'Associació Dahiratoul Moutahabina Filahi
- ↳ 05/11/2017 Assistència a la celebració de Guru Nanak, organitzada per la comunitat del Gurdwara Guru Darshan Sahib

- ↳ 16/11/2017 Assistència al Fòrum "Seguridad, democracia y ciudades", organitzat pel Foro Europeo por la Seguridad Urbana (EFUS)
- ↳ 16/11/2017 Assistència a la jornada "Prevenir la radicalització violenta", organitzat per Barcelona FAD - City to City
- ↳ 24/11/2017 Assistència i participació a les jornades "Linguapax 30 Anys: Llengües i tradicions espirituals", organitzades per Linguapax
- ↳ 29/11/2017 Assistència i participació a la Jornada "RELIG 2017: espai públic i religió", organitzada per la Direcció General d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya
- ↳ 12/12/2017 Assistència a la Commemoració del Dia Internacional contra la Islamofòbia #STOPISLAMOFOBIA, organitzat per l'Ajuntament de Barcelona

- ➔ 12/12/2017 Assistència al seminari “L’Islam a l’esfera pública europea” amb Nilüfer Göle, organitzat pel Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB)
- ➔ 19/12/2017 Assistència a l’encesa de llums de Hanukkà, organitzada per l’Ajuntament de Barcelona i el Patronat del Call
- ➔ 28/12/2017 Assistència a les portes obertes de l’oratori de la Comunitat Musulmana de Nou Barris

ACCIONS AL VOLTANT DELS ATEMPTATS OCORREGUTS A BARCELONA I A CAMBRILS (AGOST DEL 2017)

Després dels atemptats ocorreguts a Barcelona i Cambrils del 2017, l’Ajuntament de Barcelona ha organitzat diverses accions per manifestar-se i acompanyar tots els barcelonins i les barcelonines i la ciutadania en general. L’Ajuntament va decretar tres dies de dol. L’OAR ha estat part activa en l’organització de les accions següents (algunes organitzades conjuntament amb la Direcció General d’Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya i l’Associació UNESCO per al Diàleg Interreligiós i Interconviccional¹⁰):

- 18/08/2017 Convocatòria de representants de diverses comunitats religioses de la ciutat per assistir a la zona d’autoritats en el minut de silenci a la plaça Catalunya.
- 21/08/2017 Convocatòria de les comunitats musulmanes de Barcelona a una reunió organitzada per l’Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya (Direcció General d’Afers Religiosos), per transmetre el rebuig als fets ocorreguts, recollir les seves angoixes i donar-los suport mostrant la voluntat de continuar treballant per la convivència, la solidaritat i la tolerància sempre present a la ciutat.

¹⁰ Associació UNESCO per al Diàleg Interreligiós i Interconviccional.

- 24/08/2017 Participació en l'organització de l'acte interreligiós i interconviccionat en memòria de les víctimes de l'atemptat al Museu Marítim de Barcelona. L'acte memorial, de caràcter inclusiu i obert a la ciutadania, va reunir 800 persones de sensibilitats diverses, religioses i no religioses.

- 26/08/2017 Convocatòria de representants de diverses comunitats religioses per participar a la gran manifestació ciutadana per mostrar el rebuig als atemptats i a la violència i a favor de la pau, l'amor i la solidaritat sota el lema #NoTincPor.

- 28/08/2017 Missatge d'agraïment a totes les persones que van participar i assistir als actes i les accions dutes a terme.

Des de l'OAR s'han fet les convocatòries pertinents dels representants de comunitats i entitats religioses assistents i participants a tots els actes, així com també de tota la ciutadania en general. S'han publicat **deu** notícies en relació amb els fets ocorreguts i totes les accions realitzades, una de les quals ha recollit els manifestos de les comunitats i de diverses entitats (en total, una vintena)¹¹.

INICI DE LA COMMEMORACIÓ DELS 500 ANYS DE LA REFORMA PROTESTANT

El 31 d'octubre de 2017 es van celebrar els 500 anys de la Reforma Protestant. Des de l'Ajuntament de Barcelona també s'ha volgut commemorar aquest aniversari. Entre altres activitats, actes i col·laboracions, s'han penjat banderoles amb motiu d'aquesta celebració a diversos carrers de Barcelona al llarg del mes d'octubre fins a l'inici del mes de novembre.

¹¹ "Les comunitats i entitats religioses manifesten el seu rebuig als atemptats de Barcelona i Cambrils", 22/08/2017.

També s'han publicat al blog de l'OAR cinc articles sol·licitats a membres i representants d'esglésies i entitats evangèliques de la ciutat sobre la reforma protestant des dels seus orígens, passant per la influència que ha tingut en la cultura i l'art, l'educació, la cultura de pau i la societat catalana.

L'acte inaugural, al qual ha assistit l'OAR, va tenir lloc a l'Auditori de Barcelona el 18 d'octubre amb el "Concert de la reforma protestant. 500 anys de protestantisme (1517-2017)", organitzat pel Consell Evangèlic de Catalunya.

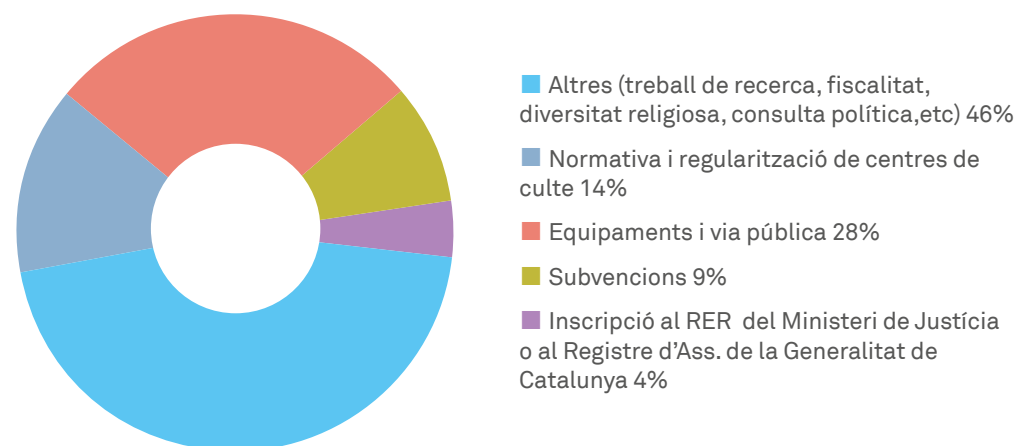
El 21 de juliol, des de l'Ajuntament de Barcelona, es va fer una declaració institucional amb motiu del 500 anys de la Reforma Protestant en el qual¹²: es reconeixia l'aportació important que va suposar la reforma protestant a la transformació religiosa, i també política i social; es felicitava les esglésies i les persones de fe protestant, en la seva pluralitat, que celebraven els 500 anys de la reforma; es reconeixia l'aportació d'aquestes esglésies i d'aquestes conciutadanes i conciutadans a la vitalitat i al progrés de la nostra ciutat; es recordava i s'honorava els homes i les dones protestants als quals es va prohibir viure públicament la seva fe i que, per les seves creences, van ser objecte de persecució, de repressió i de discriminació, i es reconeixia i celebrava la pluralitat religiosa i confessional de la ciutat des d'una perspectiva laica.

El 2018, està previst continuar fent diverses activitats a l'entorn d'aquesta commemoració, tant des de l'Ajuntament com des de les entitats religioses mateixes.

1.2. Assessoraments segons temàtica:

L'OAR dona suport a les comunitats i les entitats religioses que ho sol·liciten, particularment en matèria de coneixement de la normativa sobre llocs de culte, ús d'equipaments i de la via pública per a activitats puntuals o tramitació de subvencions públiques, entre altres temes.

ASSESSORAMENTS 2017

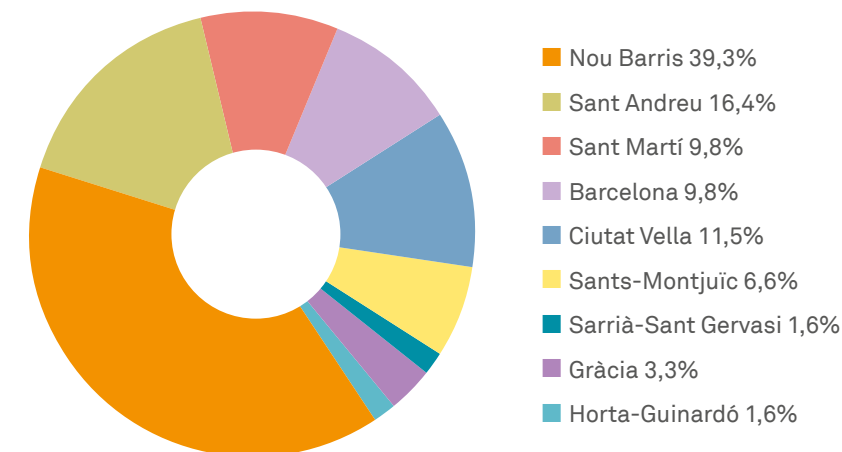

¹² "Declaració institucional de l'Ajuntament de Barcelona en motiu del 500 anys de la Reforma Protestant", 24/07/2017.

ASSESSORAMENT SOBRE NORMATIVA DE LLOCS DE CULTE I REGULARITZACIÓ DE CENTRES DE CULTE

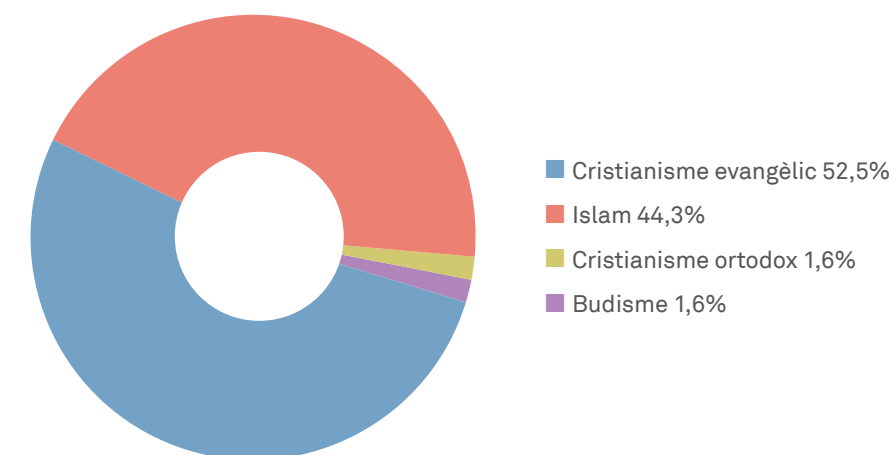
Al llarg del 2017 s'han atès 61 casos relacionats amb consultes, assessoraments i seguiments sobre la regularització de centres de culte a la ciutat. La seva distribució segons el territori és la següent:

ASSESSORAMENT SOBRE REGULARITZACIÓ DE LLOCS DE CULTE 2017 (SEGONS DISTRICTE)

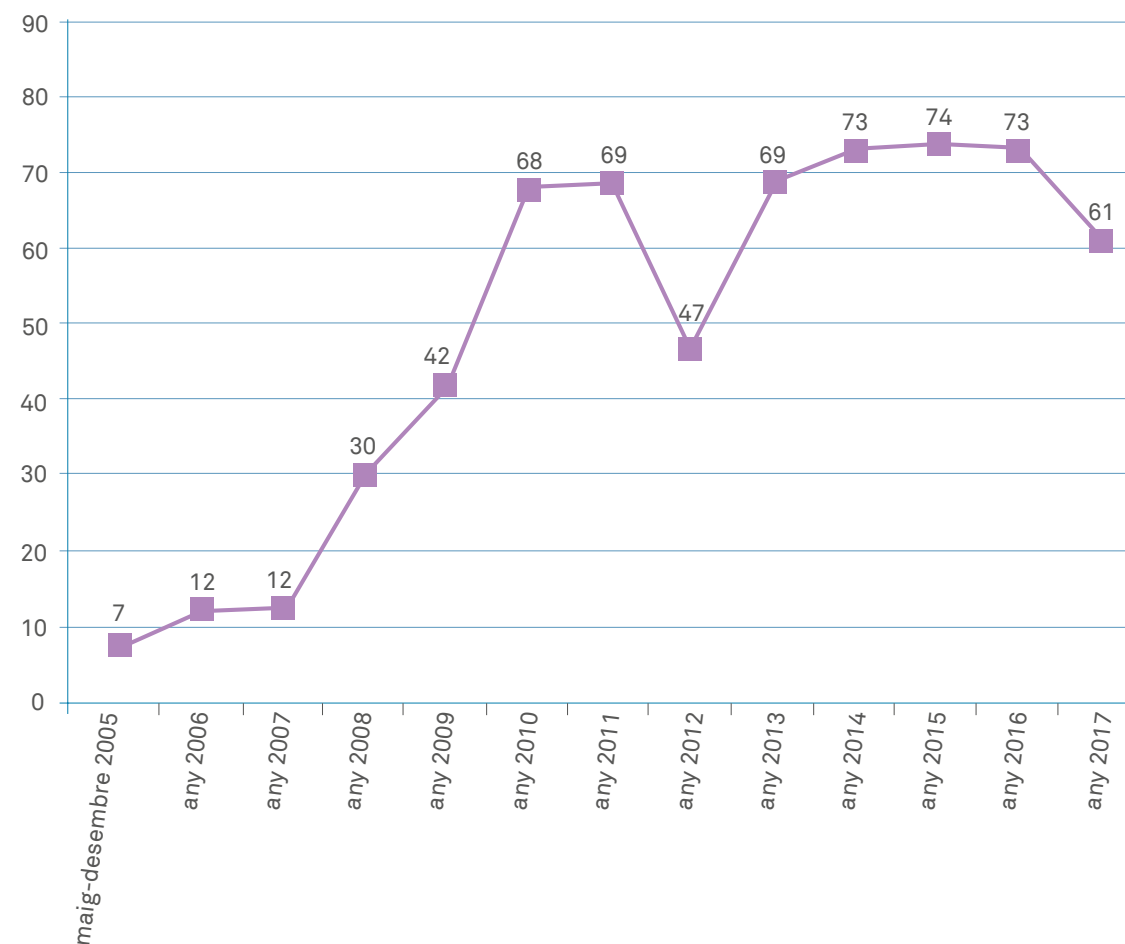
Les comunitats i les entitats religioses que han rebut suport des de l'OAR, en diversos nivells, sobre el tema de regularització de centres de culte han estat:

ASSESSORAMENT SOBRE REGULARITZACIÓ DE LLOCS DE CULTE 2017 (SEGONS CONFESSIÓ)

Des del setembre del 2005, l'Oficina d'Afers Religiosos ha comptabilitzat els assessoraments i els seguiments a entitats i comunitats religioses de la ciutat (o interessades a establir-s'hi) sobre la normativa per a la regularització de centres de culte. L'any 2010, la Generalitat de Catalunya va aprovar la Llei de centres de culte¹³ per "garantir l'aplicació real i efectiva del dret de les esglésies, les confessions i les comunitats religioses a establir centres de culte" i per "preveure sòl on s'admeti o s'assigni l'ús religiós, d'acord amb les necessitats i la disponibilitat dels municipis, així com regular les condicions tècniques i materials mínimes que han de garantir la seguretat de les persones i les condicions adients de salubritat dels centres esmentats"¹⁴.

ASSESSORAMENT SOBRE LA REGULARITZACIÓ DE CENTRES DE CULTE (2005-2017)

¹³ Llei de centres de culte.

¹⁴ Llei de Centres de Culte, Disposicions generals, article 1 "Objecte".

SUPORT RELATIU A L'ÚS D'EQUIPAMENTS I LA VIA PÚBLICA PER A ACTES PUNTUALS

Des de fa uns anys, l'ús d'equipaments o l'ocupació de la via pública per comunitats i entitats religioses per a celebracions i activitats relacionades amb la seva confessió ha augmentat i han anat resultant més complexos, ja sigui per la consolidació de moltes de les comunitats a la ciutat, per les característiques dels espais disponibles a Barcelona o per l'increment de les demandes i la necessitat d'aforaments més grans.

Les dificultats principals relacionades amb l'ús d'equipaments per part de les entitats religioses es poden aglutinar en aquests grans blocs:

- Incompatibilitat d'horaris d'obertura.
- Preus de lloguer d'equipaments que superen la capacitat econòmica de les entitats.
- Manca d'espais adequats per dur-hi a terme les activitats.
- Dificultats per fer compatible l'activitat ordinària amb determinades activitats de l'entitat religiosa.
- Concepció de la laïcitat que no s'ajusta al marc legal vigent.

Les demandes principals que es reben i que es gestionen des dels districtes i des de l'OAR són:

- Espais o ocupacions de la via pública per a grans celebracions:

- Ramadà: pregàries del divendres, nits, Aïd al-Fitr i altres (iftar o la Nit del Destí).
- Altres celebracions: Baisakhi, Guru Nanak, Aixurà, Aïd al-Adhà, Mawlid, visita de líders religiosos, festival dels carros, etcètera.

- Activitats de difusió de les creences a la via pública.

Amb aquestes situacions i demandes, els objectius que cal afrontar des de l'OAR són:

- Garantir el ple exercici dels drets reconeguts de llibertat religiosa i de consciència a través del suport municipal al desenvolupament de les activitats de les entitats religioses a Barcelona.
- Garantir un tracte igualitari i no discriminatori a les entitats i les agrupacions religioses en les cessions i les autoritzacions d'ús d'equipaments i espais públics.
- Normalitzar la presència de la diversitat religiosa a la nostra societat i visibilitzar les múltiples dimensions que formen el fet religiós (espiritual, cultural, comunitària).
- Treballar per millorar l'accés a equipaments i via pública, amb caràcter puntual, a les entitats religioses que es trobin en una situació més precària.

Amb la voluntat de garantir el ple exercici de la llibertat religiosa per part de col·lectius religiosos i una gestió igualitària de les cessions d'espais públics per a activitats de caire extraordinari, s'ha estat fent un seguiment de la Mesura de govern sobre la garantia del tracte igualitari a les entitats religioses quant a la realització d'activitats puntuals a l'àmbit públic¹⁵, amb la qual s'estableixen uns criteris de ciutat i es clarifiquen els processos per a la sol·licitud i la cessió d'equipaments i de la via pública a les entitats religioses.

Al llarg d'aquest any 2017 s'han rebut **124** sol·licituds o demandes per a l'ús d'equipaments i ocupació de la via pública, dividides en:

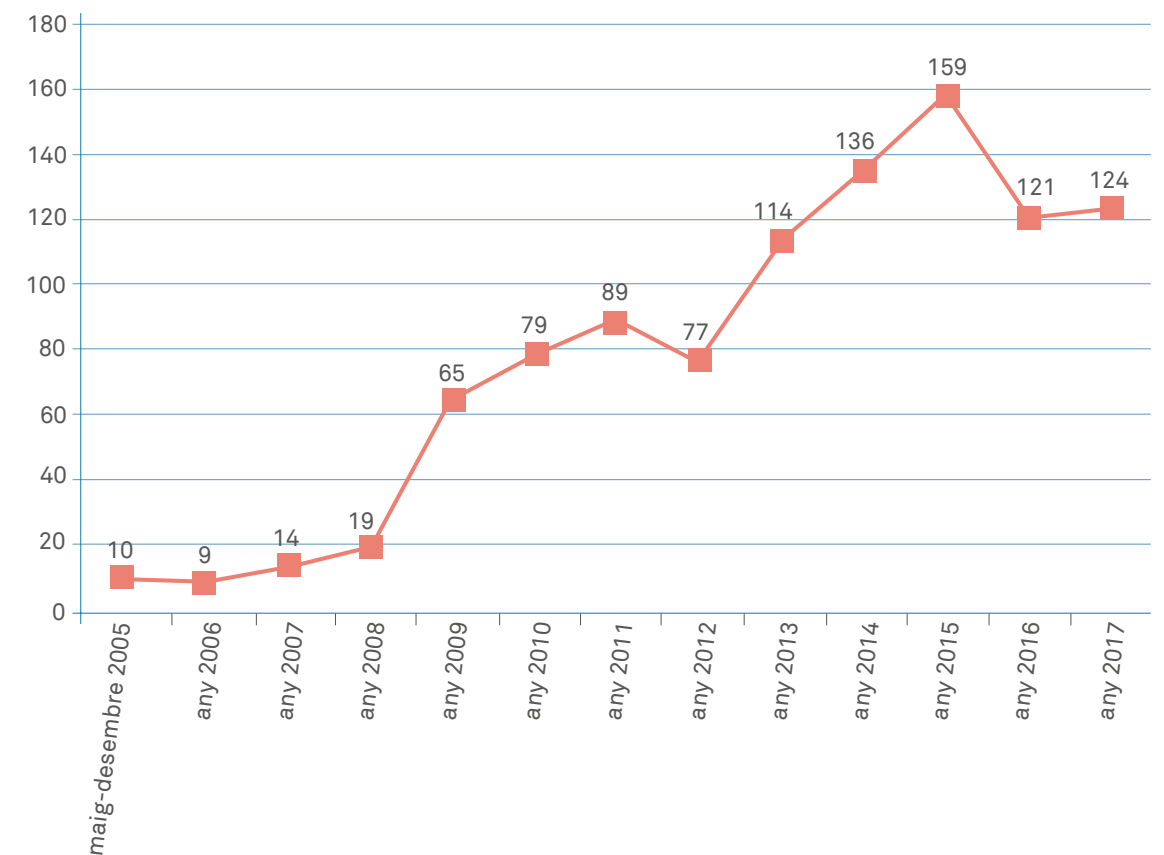
- Ús d'equipaments: l'OAR ha assessorat **108** entitats religioses en el procés de cerca d'un espai en un equipament municipal per a la celebració d'una activitat puntual de caire religiós. D'aquests assessoraments, el **33,3%** s'han concretat en la realització d'una activitat en un equipament municipal. En el **54,6%** dels casos restants, les entitats han optat finalment per fer l'activitat prevista a la seva seu o espai habitual de trobada. El **12%** d'assessoraments restants no han acabat amb la realització de l'activitat en un equipament.
- Via pública: l'OAR ha assessorat **16** entitats religioses que tenien previst fer activitats puntuals de caire religiós a la via pública. D'aquests assessoraments, el **93,7%** s'han concretat en la realització de l'activitat. El **6,3%** d'assessoraments restants no han acabat amb la realització de l'activitat.

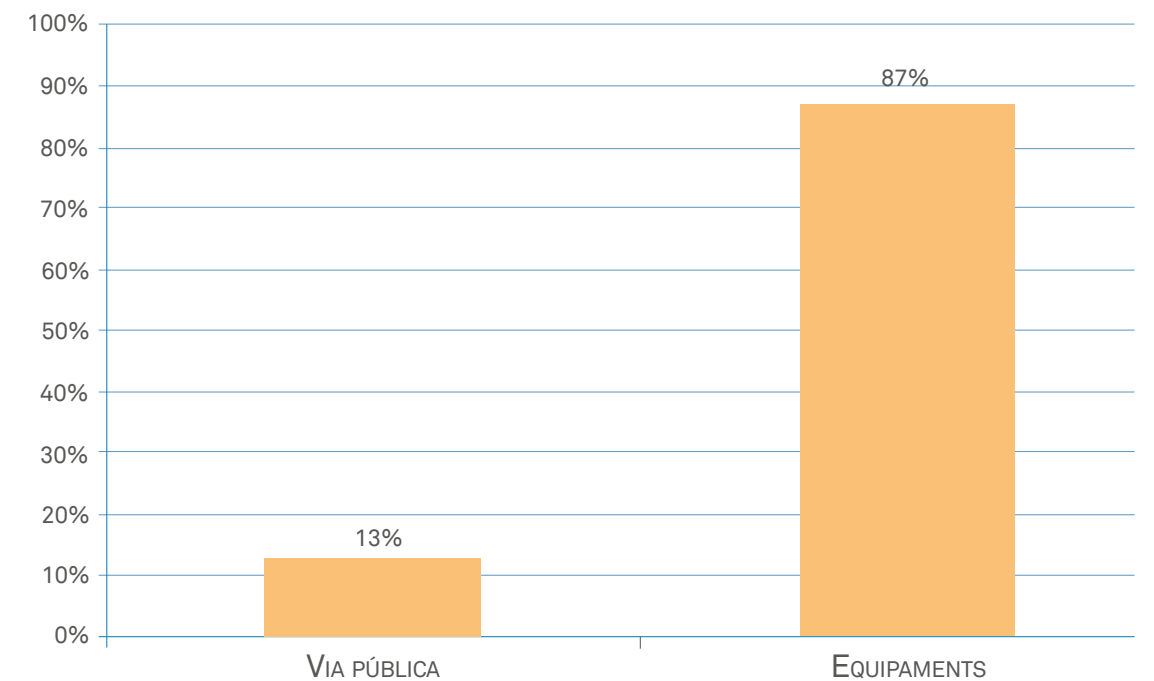
Celebració de l'Aid al-Fitr del Centre Cultural Islàmic Català i la Mesquita Hamza al parc del Clot (juny del 2017).

¹⁵ Vegeu nota 3.

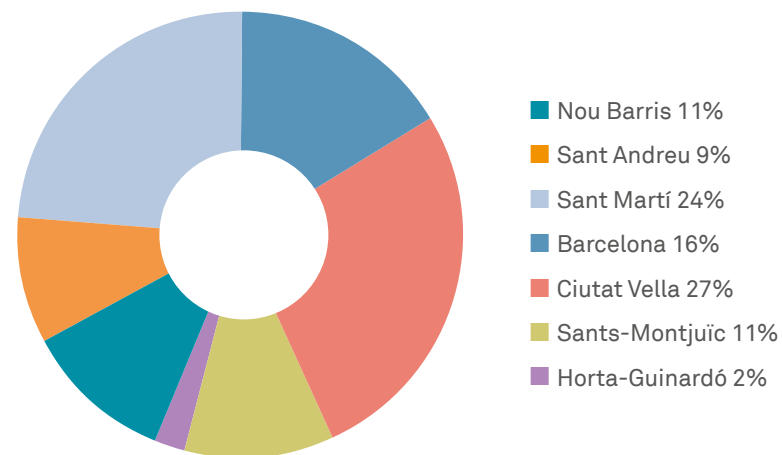
ASSESSORAMENT SOBRE ÚS PUNTUAL D'EQUIPAMENTS I LA VIA PÚBLICA 2017

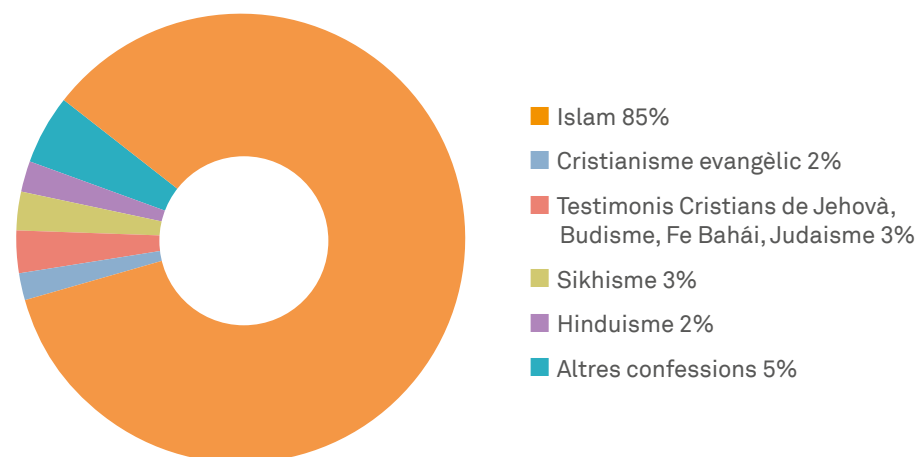
ASSESSORAMENT SOBRE L'ÚS D'EQUIPAMENTS I LA VIA PÚBLICA 2017

ASSESSORAMENTS SOBRE L'ÚS EQUIPAMENTS I LA VIA PÚBLICA 2017 (SEGONS DISTRICTE)

ASSESSORAMENT SOBRE L'ÚS EQUIPAMENTS I LA VIA PÚBLICA 2017 (SEGONS CONFESSIÓ)

A l'OAR s'han rebut peticions de suport per cercar espais i assessorament per a l'ús de la via pública en formats, dimensions i aforaments diversos. Malgrat que moltes d'aquestes peticions són molt visibles per a la ciutat, n'hi ha d'altres que són de dimensions i formats més petits (cicles de conferències, petites celebracions, trobades de grups de fidels, exposicions, etcètera). S'han gestionat a través de processos facilitadors i d'interlocució amb centres cívics, biblioteques i entitats privades, que han acollit aquests casos.

SUBVENCIONS

A l'OAR s'han fet seguiments sobre subvencions a comunitats i entitats religioses de la ciutat. D'aquestes subvencions, **66** han estat sol·licitades directament des de les comunitats, tant en la convocatòria de subvencions ordinàries com en la convocatòria per a l'arranjament i l'adequació de llocs de culte.

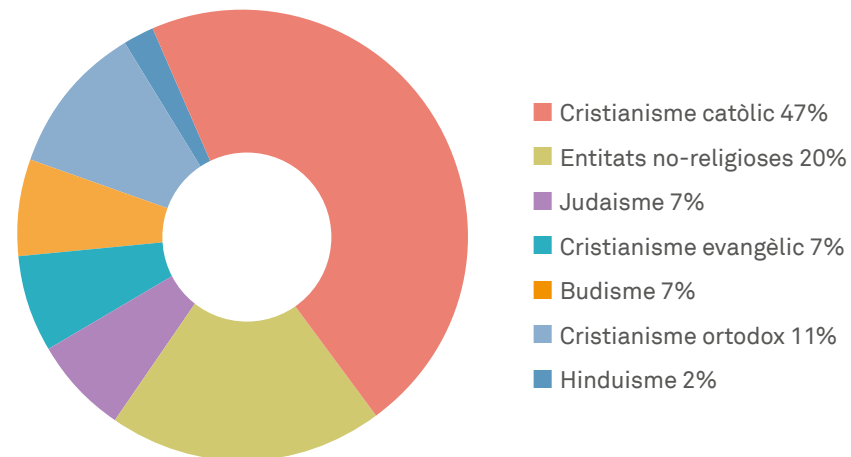
1. Convocatòria general de subvencions de l'Ajuntament de Barcelona (activitats): la línia S de la convocatòria dona suport a iniciatives i projectes que contribueixin al coneixement de la diversitat religiosa i al respecte per la llibertat religiosa, i a activitats relacionades amb la celebració de festes i actes religiosos i interreligiosos. Dels **45** projectes presentats, se n'han atorgat **29** en les dues línies (Contribució al coneixement del fet religiós, Sa, i Celebració de festes i actes religiosos i interreligiosos, Sb).

El 2017, el pressupost d'aquesta convocatòria s'ha incrementat en un 8%, amb un import total de 70.000,00 euros.

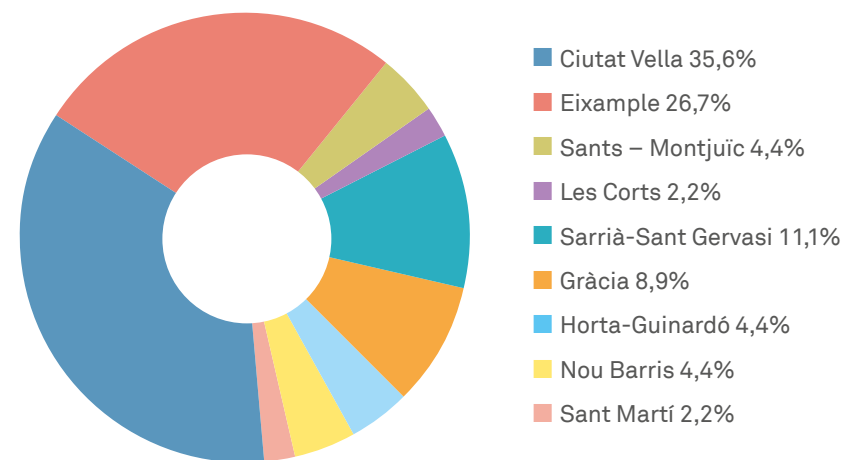
Convocatòria ordinària de subvencions per a activitats 2017		Ciutat Vella	L'Eixample	Sants-Montjuïc	Les Corts	Sarrià - Sant Gervasi	Gràcia	Horta-Guinardó	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí	Total
Entitats	Església catòlica	10	5	2		3		1				21
	Esglésies evangèliques	1	1						1			3
	Esglésies ortodoxes		4				1					5
	Islam											0
	Judaisme				1	1		1				3
	Budisme						3					3
	Hinduisme	1										1
	No religiosa / interreligiosa	4	2			1			1		1	9
Línia	Sa Contribució al coneixement del fet religiós	10	9	1		3	2	1	2		1	29
	Sb Celebració de festes i actes religiosos i interreligiosos	6	3	1	1	2	2	1				16
Subv	Atorgada	11	6		1	4	2	2	2		1	29
	No atorgada	5	6	2		1	2					16
Total d'entitats		16	12	2	1	5	4	2	2	0	1	45

Subvencions atorgades	64,4%
Subvencions no atorgades	35,6%

SOL·LICITUDS PRESENTADES (SEGONS CONFESSIÓ)

SOL·LICITUDS PRESENTADES (SEGONS DISTRICTE DE LA COMUNITAT/ENTITAT)

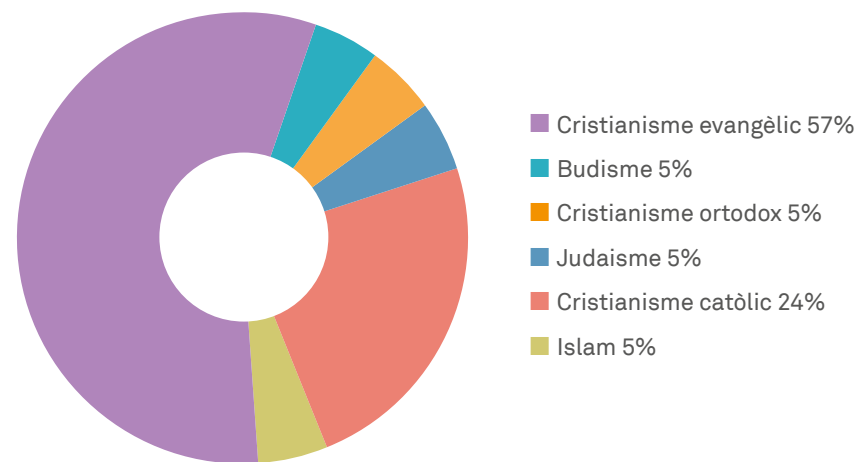
2. Convocatòria de subvencions per a l'arranjament i l'adequació de locals de la ciutat de Barcelona destinats a centres de culte d'entitats religioses 2016: les subvencions per a l'arranjament i l'adequació de centres de culte tenen com a finalitat donar suport a les entitats religioses, especialment les que estan en una situació més vulnerable, per facilitar el procés d'adequació a la normativa dels seus espais de trobada. Dels **29** projectes presentats, se'n han atorgat **16**.

El 2017, el pressupost d'aquesta convocatòria s'ha incrementat en un 50%, amb un import total de 150.000,00 euros.

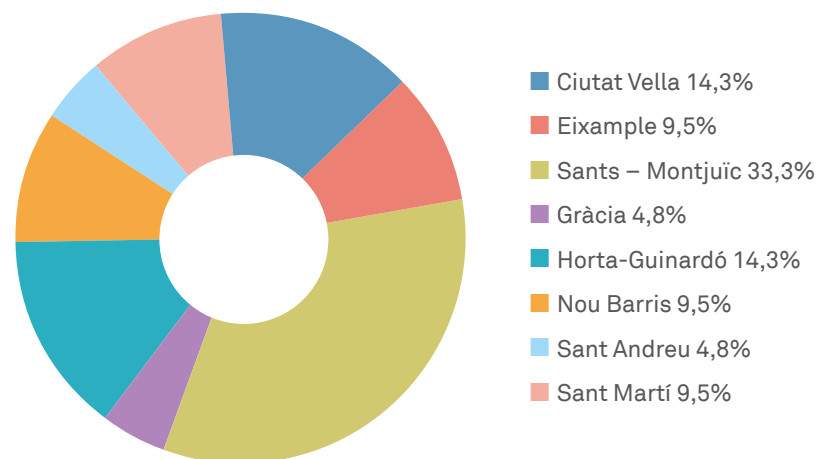
Convocatòria de subvencions per a l'arranjament de centres de culte 2016		Ciutat Vella	L'Eixample	Sants-Montjuïc	Les Corts	Sarrià - Sant Gervasi	Gràcia	Horta-Guinardó	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí	Total
Entitats	Església catòlica	1	1	1				1			1	5
	Esglésies evangèliques	1		5			1	1	2	1	1	12
	Esglésies ortodoxes		1									1
	Islam	1										1
	Judaisme							1				1
	Budisme			1								1
	Hinduisme											0
Tipus d'obra	Protecció acústica		1	4				1	2	1		9
	Sortides i evacuació	1										1
	Sanitaris	1						1				2
	Seguretat contra incendis			2								2
	Instal·lacions elèctriques						1	1			1	3
	Altres	1	1	1							1	4
Subv	Atorgada	2	1	6			1	2	2	1	1	16
	No atorgada	1	1	1				1			1	5
Total d'entitats		3	2	7	0	0	1	3	2	1	2	21

Subvencions atorgades	76,2%
Subvencions no atorgades	23,8%

SOL·LICITUDS PRESENTADES (SEGONS CONFESSIÓ)

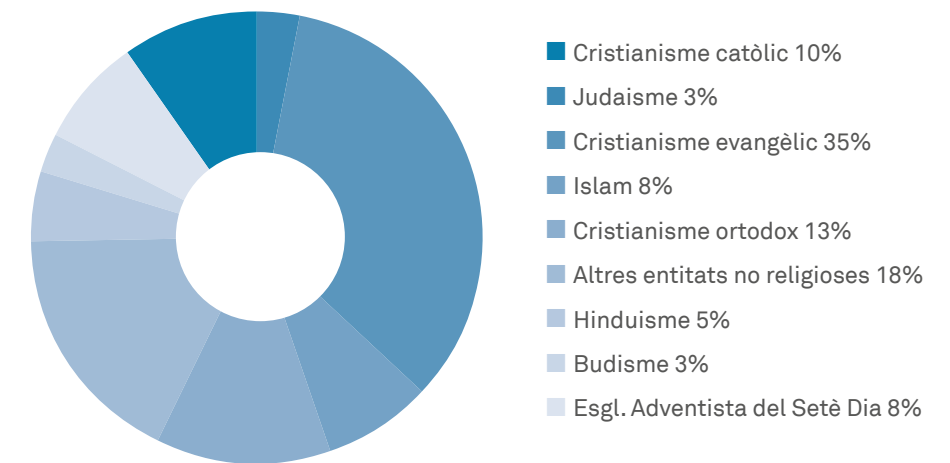

SOL·LICITUDS PRESENTADES (SEGONS DISTRICTE DE LA COMUNITAT/ENTITAT)

Les sol·licituds d'informació sobre subvencions han anat des del procés d'emplenament de la instància, temes pressupostaris, documents necessaris que cal presentar, procés de la justificació pertinent, temes sobre impostos, etcètera. Des de l'Oficina s'ha donat resposta a totes les qüestions presentades i s'ha contactat, quan ha estat necessari, amb el Departament de Subvencions de l'Ajuntament.

ASSESSORAMENT SOBRE SUBVENCIONS 2017 (SEGONS CONFESSIÓ)

INSCRIPCIONS AL REGISTRE D'ENTITATS RELIGIUSES DEL MINISTERI DE JUSTÍCIA (RER) O AL REGISTRE D'ASSOCIACIONS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

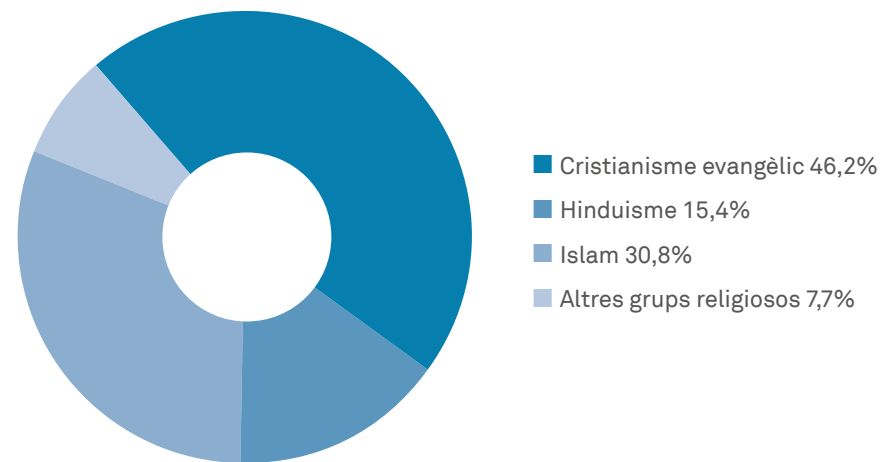
L'Oficina d'Afers Religiosos atén qualsevol comunitat o entitat religiosa que es vulgui inscriure al Registre d'Entitats Religioses del Ministeri de Justícia (RER)¹⁶. També informa i deriva totes les entitats interessades al registre d'associacions de la Generalitat de Catalunya. És un pas important per a la constitució d'una comunitat o entitat religiosa com a persona jurídica, per poder demanar subvencions, per establir-se com a col·lectiu a la ciutat de Barcelona i per accedir a una sèrie de serveis de l'Ajuntament.

L'any 2017 es van rebre peticions per part d'entitats o comunitats religioses sobre:

Registre d'Entitats Religioses del Ministeri de Justícia	6
Registre d'associacions de la Generalitat de Catalunya	7

¹⁶ Registre d'Entitats Religioses del Ministeri de Justícia.

ASSESSORAMENT SOBRE INSCRIPCIÓ AL RER DEL MINISTERI DE JUSTÍCIA O AL REGISTRE D'ASSOCIACIONS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA 2017 (SEGONS CONFESSIÓ)

ALTRES ASSESSORAMENTS

A l'Oficina d'Afers Religiosos es reben peticions d'informació i assessorament d'altres departaments de l'Ajuntament de Barcelona, d'altres institucions i administracions públiques, de les mateixes comunitats i entitats religioses, de professionals de la recerca, d'estudiants, de grups polítics, etcètera. L'any 2017 s'han rebut **200** sol·licituds d'assessorament i informació, sobre temes diferents dels esmentats fins ara i que es poden aglutinar en set grans blocs:

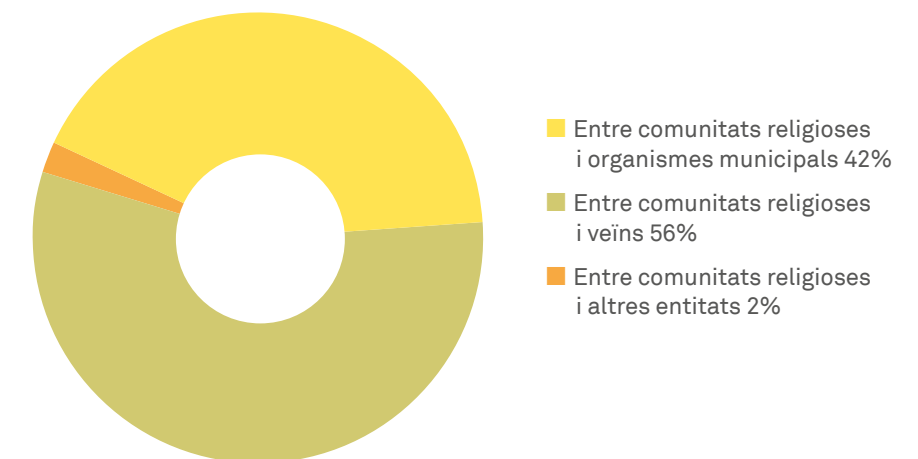
Comunitats religioses concretes	32,5%
Publicacions	31,5%
Estadístiques de l'àmbit religiós a Barcelona	26,0%
Diversitat religiosa, llibertat religiosa, laïcitat	11,0%
Consulta política	6,5%
Informació per a treball de recerca	5,0%
Mitjans de comunicació	0,5%

1.3. Intervencions facilitadores o mediadores

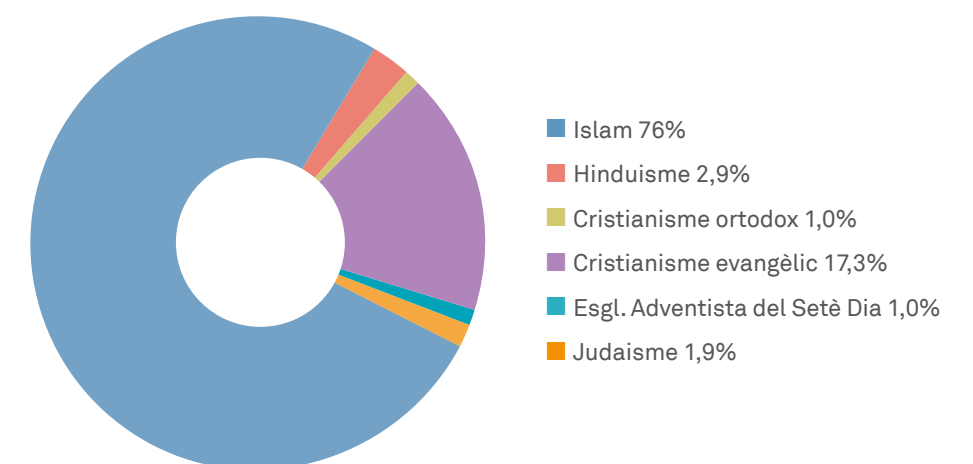
L'OAR intervé en situacions que requereixen facilitar la comunicació o exercir la mediació entre diverses parts, sempre que almenys una sigui una entitat religiosa. Les altres parts implicades poden ser altres comunitats religioses, entitats no confessionals, un organisme municipal diferent de l'OAR, el veïnat d'una comunitat o una persona propietària d'un local. Les qüestions concretes són de naturalesa molt diversa i van des de queixes per soroll fins a explorar la possibilitat que dues comunitats comparteixin un local, passant per la facilitació d'acords amb els serveis tècnics d'un districte amb vista al compliment de la normativa, entre altres qüestions.

Al llarg del 2017, hi ha hagut una certa conflictivitat al voltant de tres centres de culte dels districtes de Sants-Montjuïc, Ciutat Vella i Nou Barris.

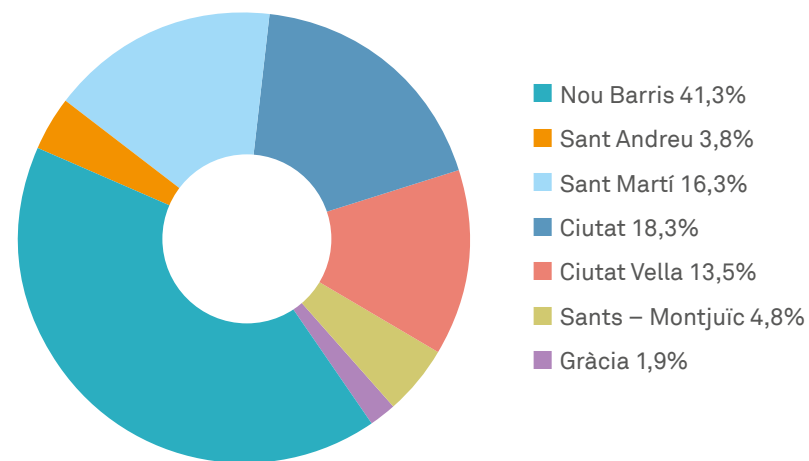
INTERVENCIONS FACILITADORES O MEDIADORES 2017

INTERVENCIONS FACILITADORES O MEDIADORES 2017 (SEGONS CONFESSIÓ)

INTERVENCIIONS FACILITADORES O MEDIADORES 2017 (SEGONS DISTRICTE)

2. INFORMACIÓ, FORMACIÓ I DIÀLEG

La segona de les dues funcions principals de l'OAR és ser un referent actiu en tot el que tingui a veure amb el coneixement, el respecte i la convivència de la diversitat religiosa present a la ciutat.

2.1. Informació

L'OAR és una font d'informació per tot allò que tingui a veure amb la realitat religiosa de Barcelona, de cara a les comunitats mateixes, al si de l'Ajuntament i al conjunt de la ciutadania (inclosos professionals dels mitjans de comunicació, estudiants, entitats de la societat civil, etcètera). Abanda d'atendre les demandes personalitzades que es reben, al maig del 2017 ha vist la llum una web pròpia de l'OAR (en català, castellà i anglès) i també es col·labora en l'actualització de la base de dades de l'Ajuntament de Barcelona relacionada amb el tema religiós, que es pot consultar a GuiaBCN.

LLOC WEB

Des del 30 maig del 2017, l'OAR disposa d'una nova pàgina web. L'objectiu d'aquesta pàgina web és donar a conèixer l'activitat de l'Ajuntament i, concretament, de l'OAR en relació amb la diversitat religiosa, així com fer difusió d'aquesta realitat i visibilitzar les entitats i les comunitats religioses de Barcelona i les seves activitats. Al llarg del 2017 s'ha posat en marxa la versió en castellà i la versió en anglès. Les seccions principals del web són les següents:

- **Notícies:** s'informa sobre activitats, iniciatives i esdeveniments relacionats amb la diversitat religiosa que tenen lloc a Barcelona, amb una atenció especial a les que organitzen o hi participen l'OAR o altres serveis municipals. Des de la posada en marxa de la web fins a la fi del 2017 s'han publicat **57** notícies.
- **Destacats:** tal com indica el nom, són activitats, fets o notícies que mereixen una visibilització especial en l'espai del web de l'OAR. Al llarg del 2017, se n'han publicat vuit.
- **Blog:** ofereix articles o materials audiovisuals que permetin aprofundir en aspectes concrets relacionats amb l'activitat de l'OAR i de les entitats religioses a la ciutat. Alguns dels articles s'encarreguen a les comunitats religioses mateixes, per conèixer la seva realitat de primera mà. Un exemple n'és la sèrie d'articles publicats durant els mesos d'octubre i novembre relacionats amb la commemoració del 500 aniversari de la reforma protestant. Així mateix, s'han publicat els dos primers vídeos d'una sèrie que té com a objectiu visibilitzar l'activitat de les comunitats religioses i que està previst continuar durant el 2018. El 2017 es van fer quinze publicacions (tretze articles i dos vídeos).

- **Directorí d'entitat religioses i centres de culte:** l'OAR manté i actualitza permanentment les dades sobre entitats religioses i centres de culte contingudes a la base de dades municipal ASIA. Les dades públiques d'aquestes entitats es posen a l'abast de la ciutadania a través de la pàgina web municipal, i també són accessibles a través del web de l'OAR (vegeu més informació a l'apartat "Base de dades de l'Ajuntament de Barcelona").
- **Centre de recursos:** s'ofereixen documents i enllaços relacionats amb la diversitat religiosa, el dret a la llibertat religiosa i altres aspectes vinculats a l'activitat de l'OAR.
- **Calendari interreligiós:** mostra les festes religioses principals de les comunitats presents a la ciutat.
- **Agenda d'activitats de les entitats religioses:** s'ofereix informació de les activitats que organitzen les entitats religioses (celebracions, formació, etcètera) que puguin ser d'interès per al públic en general. El 2017 es van publicar **88** notes d'agenda.
- **Visites escolars:** s'informa sobre l'activitat i com sol·licitar-la. Inclou el microlloc web "*Coneix les religions*" (vegeu més informació sobre les visites escolars a l'apartat "Visites a centres de culte").

La mitjana de visites a la pàgina web ha estat de **374** per mes (30 de maig - 31 de desembre 2017).

BASE DE DADES DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA GUIABCN

Durant el 2017 s'ha continuat el projecte d'actualització de les dades d'entitats religioses i llocs de culte del directori de l'Ajuntament de Barcelona. La base de dades ASIA ha estat i continua sent validada, verificada i actualitzada pels tècnics i les tècniques de l'oficina amb la finalitat d'aconseguir les màximes dades possibles de cadascuna de les entitats religioses o els llocs de culte, així com perquè l'usuari del 010, o el que fa la consulta a través del lloc web de l'Ajuntament, pugui obtenir dades sempre actualitzades. L'any 2017 des de l'OAR s'han fet 583 actualitzacions de registres d'entitats i comunitats religioses de la ciutat de Barcelona.

2.2. Formació i diàleg

L'OAR ha liderat o col·laborat en diverses iniciatives orientades a facilitar un millor coneixement i respecte de la diversitat religiosa present a Barcelona, com ara conferències o visites a llocs de culte. Alhora, impulsa i dona suport a iniciatives de diàleg interreligiós, com ara taules rodones, actes interreligiosos o plataformes de barri que agrupen diverses confessions.

A. FORMACIÓ ADREÇADA A LES ENTITATS RELIGIOSES

Al llarg del 2017 s'han dut a terme **8** activitats de formació adreçades a les entitats religioses (una realitzada a mida, a petició d'un col·lectiu), amb una participació total de **194** assistents.

1) SESSIÓ INFORMATIVA SOBRE LA CONVOCATÒRIA DE SUBVENCIONS PER A PROJECTES, ACTIVITATS I SERVEIS DE DISTRICTE I DE CIUTAT PER A L'ANY 2017 (17/01/2017)

Des de l'Oficina d'Afers Religiosos s'ha volgut continuar oferint formació i sessions d'interès per a les comunitats i les entitats religioses de la ciutat de Barcelona. Així doncs, el dimarts 17 de gener va tenir lloc una sessió informativa sobre subvencions per a activitats: els passos que s'han de seguir, la documentació que cal presentar, etcètera, dirigida a entitats i comunitats religioses. Va comptar amb la participació de **32** persones de diverses entitats i comunitats religioses de Barcelona.

ENTITATS PARTICIPANTS A LA SESSIÓ INFORMATIVA SEGONS CONFESSIÓ:	
Cristianisme catòlic	32%
Cristianisme evangèlic	24%
Islam	24%
Entitats no religioses	8%
Cristianisme (altres)*	8%
Hinduisme	4%

* Testimonis Cristians de Jehovà, Església Adventista del Setè Dia, etcètera.

2) PRESENTACIÓ DE LA MESURA DE GOVERN SOBRE LA GARANTIA DEL TRACTE IGUALITARI A LES ENTITATS RELIGIOSES QUANT A LA REALITZACIÓ D'ACTIVITATS PUNTUALS A L'ÀMBIT PÚBLIC (23/02/2017)

Amb la voluntat de garantir el ple exercici del dret a la llibertat religiosa per part d'entitats i comunitats religioses de la ciutat i, a la vegada, garantir una gestió igualitària de les cessions d'espais públics per a activitats de caire extraordinari, a l'octubre del 2016 es va aprovar la *Mesura de govern sobre la garantia del tracte igualitari a les entitats religioses quant a la realització d'activitats puntuals a*

l'àmbit públic¹⁷, amb la qual s'estableixen criteris de ciutat i es clarifiquen els processos per a la sol·licitud i la cessió d'equipaments i de la via pública a les entitats religioses. Aquesta mesura es va presentar el 23 de febrer als col·lectius religiosos de Barcelona i hi van assistir **23** persones.

ENTITATS PARTICIPANTS A LA PRESENTACIÓ SEGONS CONFESSIÓ:	
Cristianisme catòlic	25%
Cristianisme evangèlic	20%
Cristianisme altres*	15%
Entitats no religioses	10%
Fe Bahá'í	5%
Altres	5%
Hinduisme	5%
Budisme	5%
Judaisme	5%
Islam	5%

* Testimonis Cristians de Jehovà, Església Adventista del Setè Dia, Església de Jesucrist dels Sants dels Darrers Dies.

3) SESSIÓ INFORMATIVA SOBRE LA CONVOCATÒRIA DE SUBVENCIONS ORDINÀRIES 2017 A ENTITATS RELIGIUSES AMB LA SUBVENCió ATORGADA DEFINITIVAMENT (06/07/2017)

El 6 de juliol es va fer una sessió formativa per a les entitats a les quals s'havia atorgat definitivament la subvenció perquè es poguessin informar del procés de reformulació i justificació i resoldre dubtes relacionats amb tot el procés que calia seguir. Va comptar amb la participació de **deu** persones de diverses entitats de Barcelona.

4) SESSIÓ INFORMATIVA SOBRE LA CONVOCATÒRIA DE SUBVENCIONS PER A L'ARRANJAMENT I L'ADEQUACIÓ DE LOCALS DE CULTE 2016 A ENTITAT RELIGIUSES AMB LA SUBVENCió ATORGADA PROVISIONALMENT (13/07/2017)

El 13 de juliol es va fer una sessió formativa per a les entitats que tenien atorgada provisionalment la subvenció perquè es poguessin informar del procés de reformulació i justificació i resoldre dubtes relacionats amb tot el procés de les subvencions. Va comptar amb la participació de **dotze** persones de diverses comunitats religioses de Barcelona.

¹⁷ Vegeu nota 3.

5) TALLER "POSEU EN ORDRE LA VOSTRA ENTITAT: CLAUS PER A UN BON FUNCIONAMENT DE LES ASSOCIACIONS", A CÀRREC DE TORRE JUSSANA (14/11/2017)

Després d'unes converses amb Torre Jussana¹⁸, es va veure adequat i convenient organitzar un taller d'una idea que ja s'havia parlat anteriorment en diverses reunions: dotar d'informació, mecanismes i eines a les entitats i les comunitats religioses de Barcelona per poder millorar i dur a terme una gestió, una participació i una comunicació adients. Amb aquest objectiu i voluntat, el 2017 es va dur a terme la tercera sessió del taller "Poseu en ordre la vostra entitat: claus per a un bon funcionament de les associacions", a càrrec de Torre Jussana (se'n van fer dues edicions el 2014 i el 2015). L'OAR es va encarregar de part del contingut i també de la difusió pertinent. Va comptar amb l'assistència de **26** de persones de diverses entitats i comunitats de la ciutat de Barcelona.

ENTITATS PARTICIPANTS AL TALLER SEGONS CONFESSIÓ:	
Cristianisme evangèlic	37%
Islam	16%
Cristianisme catòlic	11%
Cristianisme (altres)*	11%
Judaisme	11%
Cristianisme ortodox	5%
Hinduisme	5%
Budisme	5%

* Església Adventista del Setè Dia, Església de Jesucrist dels Sants dels Darrers Dies, etcètera.

¹⁸ Torre Jussana - Centre de Serveis a les Associacions és un equipament municipal cogestionat per l'Ajuntament i el Consell d'Associacions (CAB) al servei de totes les associacions de la ciutat.

6) TALLER “LA COMUNICACIÓ BÀSICA D’UNA ENTITAT”, A CÀRREC DE TORRE JUSSANA (28/11/2017)

Després d’unes converses amb Torre Jussana¹⁹, es va veure adequat i convenient organitzar un taller sobre temes comunicatius per a les entitats religioses: de què parlem quan parlem de comunicació, com s’avalua la bona comunicació, quines eines hi ha, com utilitzar les xarxes socials per a l’entitat i quines són les més adequades segons l’objectiu, etcètera. Amb aquesta voluntat, s’ha dut a terme per primera vegada el taller “*La comunicació bàsica d’una entitat*”, a càrrec de Torre Jussana. Va tenir una bona acollida i se’n plantejaran properes edicions.

Va comptar amb l’assistència de **16** de persones de diverses entitats i comunitats de la ciutat de Barcelona. D’aquestes entitats, van participar-hi per igual un 15,3 % de comunitats evangèliques, catòliques, budistes i islàmiques, i un 7,7 % de comunitats ortodoxes, adventistes, hinduistes i jueves.

¹⁹ Vegeu nota 18.

7) SESSIÓ INFORMATIVA SOBRE LA CONVOCATÒRIA DE SUBVENCIÓ PER A L'ARRANJAMENT I ADEQUACIÓ DE LOCALS DE CULTE 2017-2018 (14/12/2017)

Per quarta vegada, l’Ajuntament de Barcelona ha destinat una línia de subvenció específica per a l’arranjament i l’adequació de locals de culte. Des de l’OAR, s’organitzà una sessió informativa per a les entitats i comunitats de Barcelona per explicar el procés, els passos i els documents necessaris per sol·licitar una subvenció d’aquest àmbit. Es va comptar amb l’assistència de **45** persones de diverses entitats religioses de Barcelona.

ENTITATS PARTICIPANTS A LA SESSIÓ INFORMATIVA SEGONS CONFESSIÓ:

Cristianisme evangèlic	45%
Cristianisme catòlic	21%
Altres confessions religioses o de consciència*	10%
Església Adventista del Setè Dia	7%
Cristianisme ortodox	7%
Islam	3%
Budisme	3%
Judaisme	3%

* Ateus de Catalunya, Congregació Cristiana a Espanya, Església de Scientology.

▶ A petició d’un grup de trenta dones paquistaneses musulmanes del barri del Besòs s’ha organitzat una formació per informar-les de quina és la documentació i el procés que cal seguir per constituir-se com a associació: estatuts, acta fundacional, etcètera, sota el títol “*Com constituir una associació?*”.

B. FORMACIÓ ADREÇADA A PROFESSIONALS DELS SERVEIS MUNICIPALS DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

Des de l'OAR s'ha estat posant en marxa una línia d'activitats formatives i de difusió de la diversitat religiosa a la ciutat, adreçada principalment al personal municipal. L'objectiu d'aquest futur pla de formació i sensibilització és facilitar un coneixement i una comprensió més elevats de la diversitat religiosa de Barcelona i del marc en què cal que es desenvolupi, basat en el respecte i el reconeixement del dret a la llibertat religiosa i en la laïcitat²⁰ entesa com el marc de neutralitat en què totes les opcions de consciència, religioses o no, tenen la mateixa capacitat d'acció i participació.

En total, l'OAR va organitzar o participar en **11** iniciatives i activitats de formació al voltant de la diversitat religiosa i el dret a la llibertat religiosa, a les quals van assistir **269** persones.

1) FORMACIÓ BÀSICA:

Durant l'any 2017 l'OAR ha programat o participat en **3** accions formatives adreçades a personal municipal, personal extern i gestors d'equipaments (**93** assistents). En aquestes formacions s'ofereix una panoràmica de la diversitat religiosa a la ciutat, els marcs legals que regulen l'exercici del dret a la llibertat religiosa i els aspectes principals relacionats amb l'activitat de les entitats religioses que requereixen algun tipus de gestió per part de l'Ajuntament i els serveis municipals.

• CURS DE FORMACIÓ "LA DIVERSITAT RELIGIOSA AL DISTRICTE DE NOU BARRIS" (30/03/2017)

El Projecte formatiu de l'equip de policia de barri (EPB) s'emmarca en el Pla director de la Guàrdia Urbana i neix de les accions definides en el Pla de formació i desenvolupament professional 2017-2019 de la Guàrdia Urbana en relació amb els seus eixos estratègics: proximitat, territori, organització i transparència. Els quatre eixos estan presents en tots els programes transversals de formació, que aborden aspectes de drets humans, gènere, igualtat, metodologia, innovació i comunicació, i s'articulen en tres tipus de formació: permanent, específica-operativa i de formadors. Aquest pla respon a un nou model que incorpora canvis metodològics i noves modalitats de formació i que s'obre a la participació d'entitats i professionals experts.

Amb aquests objectius, es va sol·licitar a l'OAR una formació sobre diversitat religiosa al districte de Nou Barris, tenint en compte que el reconeixement d'aquesta diversitat i la seva incorporació a la vida cultural, social i associativa de la ciutat són necessaris per generar espais de convivència, interacció i cooperació veritablement oberts a tothom.

Els objectius d'aquesta formació van ser:

1. Dotar els equips de policia de barri dels coneixements, les eines i les habilitats necessaris que potenciïn i ampliïn la seva expertesa tant en el context relacional com en l'operatiu i funcional.
2. Fomentar les competències relacionals per afavorir i millorar el servei d'atenció a la ciutadania.
3. Conèixer la diversitat religiosa del districte de Nou Barris per millorar la transversalitat i la relació amb l'entorn.

L'avaluació va ser molt positiva i es va mostrar la voluntat de continuar fent formacions del mateix àmbit en altres districtes.

• CURS DE FORMACIÓ "MINORIES RELIGIOSES A BARCELONA, UNA APROXIMACIÓ A LA GESTIÓ DE LA DIVERSITAT RELIGIOSA DES DE L'ÀMBIT LOCAL" (JULIOL DEL 2017)²¹

Per segon any, des de l'OAR es va impartir el curs de formació "Minories religioses a Barcelona, una aproximació a la gestió de la diversitat religiosa des de l'àmbit local", destinat a personal municipal i a professionals externs vinculats a serveis i projectes municipals, i també a professionals i persones col·laboradores d'entitats de la ciutat de Barcelona. El curs és una introducció a la diversitat religiosa de la nostra ciutat, principalment centrada en les dues minories religioses més nombroses: el cristianisme evangèlic o protestant i l'islam. Apropar la realitat de la diversitat religiosa de Barcelona, situar la gestió de la diversitat religiosa en l'àmbit de la garantia de drets i facilitar eines i recursos per al treball amb les comunitats religioses minoritàries van ser els objectius claus del curs.

Va constar de quatre sessions de tres hores, quatre dimarts del mes de juliol a la tarda i el contingut de cada sessió va ser el següent:

- Diversitat religiosa i garantia dels drets humans: Pla "Barcelona, ciutat de drets".
Marc de reconeixement de la diversitat religiosa. El mapa religiós de Barcelona.
El marc de la gestió de la diversitat: marc legal i àmbits competencials.
- Protestantisme, una introducció a la tradició religiosa.
El cristianisme evangèlic a Barcelona.
Visita a l'Església Protestant Barcelona - Centre.
- L'islam com a tradició religiosa: una mirada a la història, preceptes i principals festivitats.
Comunitats islàmiques de Catalunya. Els llocs de culte islàmics de Barcelona.
Visita al Centre Islàmic Camí de la Pau.

²⁰ Vegeu nota 1.

²¹ "Formació sobre minories religioses a personal de l'Ajuntament de Barcelona", 26/07/2017.

- Gestió de la diversitat religiosa en l'àmbit local: reptes i àmbits d'actuació relacionats amb les comunitats islàmiques i les esglésies evangèliques. Mesura de govern sobre la garantia del tracte igualitari a les entitats religioses quant a la realització d'activitats.

La bona resposta i acollida de les dues edicions ha propiciat que, el 2018, la formació regular de l'Ajuntament inclogui el curs Minories Religioses, dissenyat per l'OAR.

Sessió sobre diversitat religiosa 04/07/2017.

Visita a l'Església Protestant Barcelona - Centre 11/04/2017.

Sessió sobre islam i comunitats islàmiques a Barcelona 18/07/2017.

- CURS DE FORMACIÓ “LA DIVERSITAT RELIGIOSA EN SOCIETATS OBERTES I DEMOCRÀTIQUES. ELS DISTRICTES DE SANT ANDREU I SANT MARTÍ” (10/11/2017)

Continuant amb el Projecte formatiu de l'equip de policia de barri (EPB) iniciat en la primera col·laboració amb l'OAR al març d'aquest any, la Guàrdia Urbana va demanar a l'OAR una formació sobre diversitat religiosa als districtes de Sant Andreu i Sant Martí. Els objectius d'aquesta formació seguien la mateixa línia que els plantejats de manera global en el Projecte formatiu de l'equip de policia de barri: dotar els equips de policia de barri dels coneixements, les eines i les habilitats necessaris que potenciïn i ampliïn la seva expertesa tant en el context relacional com en l'operatiu i funcional, fomentar les competències relacionals per afavorir i millorar el servei d'atenció a la ciutadania, i conèixer la diversitat religiosa dels dos districtes per millorar la transversalitat i la relació amb l'entorn.

L'avaluació va ser igualment molt positiva, i es continuarà fent formacions per al 2018 en altres districtes.

DATA	TÍTOL	TIPUS DE PÚBLIC	ASSISTENTS
30/03/2017	Formació "La diversitat religiosa al districte de Nou Barris"	Agents de la policia de barri del districte de Nou Barris	30
4, 11, 18 i 25/07/2017	Formació "Minories religioses a Barcelona, una aproximació a la gestió de la diversitat religiosa des de l'àmbit local (I)"	Personal municipal i professionals externs vinculats a serveis i projectes municipals	33
10/11/2017	Formació "La diversitat religiosa en societats obertes i democràtiques. Els districtes de Sant Andreu i Sant Martí"	Agents de la policia de barri dels districtes de Sant Martí i Sant Andreu	30

2) FORMACIÓ A MIDA EN MATÈRIES ESPECÍFIQUES:

L'OAR també ha organitzat o participat en propostes de formació adreçades a tractar temàtiques específiques que puguin ser d'interès en un moment o per a un col·lectiu professional concret. S'han organitzat **8** iniciatives formatives amb una assistència de **176** persones.

- PRESENTACIÓ DE LA MESURA DE GOVERN SOBRE LA GARANTIA DEL TRACTE IGUALITARI A LES ENTITATS RELIGILOSES QUANT A LA REALITZACIÓ D'ACTIVITATS PUNTUALS A L'ÀMBIT PÚBLIC A TÈCNICS I GESTORS D'EQUIPAMENTS DEL DISTRICTE DE CIUTAT VELLA (20/01/2017)

Amb l'objectiu de garantir el ple exercici del dret a la llibertat religiosa i, a la vegada, garantir una gestió igualitària de les cessions d'espais públics per a activitats religioses de caire extraordinari, a l'octubre del 2016 es va aprovar la *Mesura de govern sobre la garantia del tracte igualitari a les entitats religioses quant a la realització d'activitats puntuals a l'àmbit públic*²², amb la qual s'estableixen criteris de ciutat i es clarifiquen els processos per a la petició i la cessió d'equipaments i de la via pública a les entitats religioses. S'ha presentat la mesura amb la voluntat d'informar els tècnics i tècniques i els gestors d'equipaments del districte de Ciutat Vella.

²² Vegeu nota 3.

- FORMACIÓ "EL RAMADÀ A BARCELONA: GESTIÓ LOCAL I NECESSITATS EMERGENTS A PROFESSIONALS DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA" (02/05/2017)

A finals de maig va començar el mes del Ramadà, una gran celebració per a tots els musulmans i musulmanes. En els darrers anys ha anat augmentant a Barcelona el nombre de demandes per fer ús d'equipaments públics o d'espais a la via pública per celebrar-lo. En aquesta formació, s'ha proposat una introducció a la celebració del Ramadà a Barcelona, així com també a la complexitat de la seva gestió, les necessitats que comporta i, en definitiva, a la situació de les comunitats islàmiques per fer front a una gran celebració en una ciutat com Barcelona. El públic destinatari ha estat personal municipal i professionals externs vinculats a serveis i projectes municipals relacionats amb la gestió de la celebració del Ramadà a Barcelona i altres celebracions que impliquin ús d'equipaments i via pública, així com també professionals i gestors d'equipaments municipals de la ciutat de Barcelona. S'ha previst una segona edició per al final de l'abril del 2018.

- FORMACIÓ SOBRE ÀMBIT FUNERARI I DIVERSITAT RELIGIOSA A BARCELONA A PERSONAL DE CEMENTIRIS DE BARCELONA (13 i 15/05/2017)

Des de Cementiris de Barcelona es va sol·licitar a l'OAR formació sobre l'àmbit funerari de diverses confessions religioses (judaisme, islam i altres tradicions religioses minoritàries) per a treballadors i treballadores de l'entitat.

En l'exercici del dret a la llibertat religiosa, tal com estableixen les lleis tant internacionals com les de casa nostra, s'hi inclou el dret a practicar actes de culte segons la confessió religiosa pròpia i a rebre una sepultura digna sense

discriminació per motius religiosos. Per garantir l'exercici d'aquest dret, es fa necessari tenir un coneixement bàsic dels trets fonamentals de les diverses tradicions religioses que permeti comprendre, en el cas de l'àmbit funerari, per què i de quina manera es porten a terme determinades pràctiques a l'entorn de la mort.

En aquesta formació, s'ha proposat, doncs, una introducció a la diversitat religiosa de la nostra ciutat centrada, principalment, en les pràctiques funeràries. Els objectius d'aquesta formació van ser:

1. Apropiar la realitat de la diversitat religiosa de Catalunya, amb una atenció especial al context de la ciutat de Barcelona.
2. Fer una aproximació al significat de la mort en les diferents tradicions religioses.
3. Conèixer les diferents pràctiques i rituals funeraris de les tradicions religioses minoritàries.

El programa es va dividir en dues sessions de dues hores cadascuna:

- Diversitat religiosa: marc de referència i mapa religiós de la ciutat de Barcelona. Pràctica i rituals funeraris a l'islam.
- Pràctica i rituals funeraris al judaisme. Altres tradicions religioses i pràctiques funeràries.

Es va expressar la voluntat i la motivació per celebrar més sessions en referència a aquest àmbit i per rebre formació de ritus funeraris d'altres tradicions religioses.

- SESSIÓ INFORMATIVA SOBRE L'OFICINA D'AFERS RELIGIOSOS, LA SEVA TASCA I EL SEUS SERVEIS AL PERSONAL DE L'AGÈNCIA ABITS (02/10/2017)

L'Agència ABITS de l'Ajuntament de Barcelona aborda integralment el fenomen de la prostitució a la ciutat i col·labora en la lluita contra el tràfic de persones amb finalitat d'explotació sexual. Des de l'agència van mostrar interès per conèixer l'OAR amb la voluntat de conèixer i identificar el mapa de la diversitat religiosa de la ciutat i especialment les tasques i els serveis de l'oficina. Es va fer una sessió informativa dels serveis de l'oficina al seu personal.

- FORMACIÓ "LA DIVERSITAT RELIGIOSA AL DISTRICTE DE NOU BARRIS, ÀMBITS D'ACTUACIÓ" A PERSONAL DEL SERVEI DE GESTIÓ DE CONFLICTES (04/10/2017)

Amb la voluntat de dotar-se de més coneixement sobre la diversitat religiosa de la ciutat i, més concretament, del districte de Nou Barris, des del Servei de Gestió de Conflictos d'Àmbit Social a l'Espai Urbà (SGC)²³ es va impartir una formació al seu personal per informar-se de la diversitat religiosa existent al territori més proper i poder tenir més eines i coneixement a l'hora d'actuar.

- FORMACIÓ "LA INTERCULTURALITAT I LA DIVERSITAT RELIGIOSA EN LA PROGRAMACIÓ DELS EQUIPAMENTS CULTURALS" A PERSONAL D'EQUIPAMENTS PÚBLICS I PRIVATS DEL BARRI DEL RAVAL (17, 24, 31/10/2017 i 7, 14/11/2017)

Després de fer un diagnòstic de la potència i la resposta cultural del Raval pel que fa a territori, a través del CEAI (Centre d'Estudis Africans i Interculturals), Foment de Ciutat va sol·licitar una formació amb l'objectiu d'educar en perspectiva intercultural i diversitat religiosa els professionals de petits, mitjans i grans equipaments del barri del Raval.

El contingut formatiu es va consensuar conjuntament amb el Programa BCN Interculturalitat de l'Ajuntament de Barcelona. La formació va oferir continguts significatius i pràctics perquè persones de diversos contextos culturals poguessin formar part de la programació cultural dels equipaments i, també, per contribuir a fer que les comunicacions arribessin al conjunt de veïns i veïnes del Raval i, en general, de la ciutat. La formació també va oferir un treball cap a la normalització del fet religiós a l'espai públic o cap a permetre la incorporació de la dimensió de la diversitat religiosa de la ciutat i del territori en l'espectre de la diversitat global.

A part dels continguts que es detallen a continuació, la sessió de l'OAR també va constar de la participació d'una noia musulmana per parlar, de primera mà, de la seva situació com a jove usuària d'equipaments culturals del districte i de les seves experiències. Per part de l'OAR els continguts van ser:

²³ El Servei de Gestió de Conflictos d'Àmbit Social a l'Espai Urbà (SGC) intervé en situacions on el conflicte es deriva de l'ús de l'espai públic.

- Marc de reconeixement de la diversitat religiosa: dret a la llibertat religiosa, i laïcitat, legislació i incidència en l'espai públic. De què parlem quan parlem de fet religiós, diversitat religiosa, etcètera?
- El mapa religiós de Barcelona: territori divers. El paper de l'OAR
- La diversitat religiosa al districte de Ciutat Vella (Raval): entitats, elements significatius, activitats, celebracions, demandes i necessitats principals. Relació amb la ciutat: alguns exemples pràctics.
- Mesura de govern sobre la garantia del tracte igualitari a les entitats religioses quant a la realització d'activitats.

Sessió sobre diversitat religiosa, 24/10/2017.

- RELIG 2017: ESPAI PÚBLIC I RELIGIÓ. PARTICIPACIÓ EN LA TAULA RODONA D'EXPERIÈNCIES DE GESTIÓ DE L'ACCÉS DE LES ENTITATS RELIGIOSES A L'ESPAI PÚBLIC, PER A PERSONAL AL SERVEI DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES CATALANES (29/11/2017)

La jornada RELIG 2017, organitzada per la Direcció General d'Afers Religiosos, vol reconèixer diverses eines de gestió impulsades per les institucions i fer-ne difusió, així com donar a conèixer els resultats del projecte de recerca RELIG "Expressions religioses a l'espai urbà. Negociacions, tensions i oportunitats entorn la visibilitat de la diversitat religiosa a l'espai públic català", dut a terme per la Universitat Autònoma de Barcelona, amb l'objectiu final de contribuir a generar debat i reflexió entre tots els agents implicats.

Enguany, l'OAR ha participat en la presentació d'experiències de gestió de l'accés de les entitats religioses a l'espai públic. Concretament, s'ha presentat la *Mesura de govern sobre la garantia del tracte igualitari a les entitats religioses quant a la realització d'activitats puntuals a l'àmbit públic*²⁴ i els seus objectius, seguiment i aplicació al llarg d'un any.

²⁴ Vegeu nota 3.

- FORMACIÓ "ISLAM I COMUNITATS ISLÀMIQUES A BARCELONA" PER A PERSONAL DE LA DIRECCIÓ DE DRETS DE CIUTADANIA I DIVERSITAT DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA (05/12/2017)

Amb la voluntat de continuar formant el personal de la Direcció de Drets de Ciutadania i Diversitat de l'Ajuntament de Barcelona —de la qual l'OAR forma part— en tot l'àmbit dels drets humans i perquè puguin tenir prou coneixement de la realitat diversa de Barcelona, s'ha impartit una formació sobre l'islam i la gestió de les demandes i les necessitats de les comunitats islàmiques de Barcelona.

DATA	TÍTOL	TIPUS DE PÚBLIC	ASSISTENTS
20/01/2017	Presentació de la Mesura de govern sobre la garantia del tracte igualitari a les entitats religioses quant a la realització d'activitats puntuals a l'àmbit públic al districte de Ciutat Vella	Tècnics i gestors d'equipaments del districte de Ciutat Vella	32
02/05/2017	Formació "El Ramadà a Barcelona: gestió local i necessitats emergents"	Personal municipal i professionals externs	20
13 i 15/06/2017	Formació "Àmbit funerari i diversitat religiosa a Barcelona"	Personal de Cementiris de Barcelona	17
02/10/2017	Sessió de presentació de l'Oficina d'Afers Religiosos i els seus serveis	Personal del Servei d'Atenció Socioeducativa - Agència ABITS	20
04/10/2017	Formació "La diversitat religiosa al districte de Nou Barris, àmbits d'actuació"	Personal tècnic del Servei Gestió de Conflictes de l'Ajuntament de Barcelona	12
17, 24, 31/10/2017 i 7 i 14/11/2017	Formació "La interculturalitat i la diversitat religiosa en la programació dels equipaments culturals"	Personal d'equipaments públics i privats del districte de Ciutat Vella	20
29/11/2017	RELIG 2017: Espai públic i religió. Participació en la taula rodona d'experiències de gestió de l'accés de les entitats religioses a l'espai públic	Personal al servei de les administracions públiques catalanes	40
29/11/2017	Formació "Islam i comunitats islàmiques a Barcelona"	Personal de la Direcció de Drets de Ciutadania i Diversitat	15

C. FORMACIÓ I DIVULGACIÓ DE LA DIVERSITAT RELIGIOSA ADREÇADA A LA CIUTADANIA

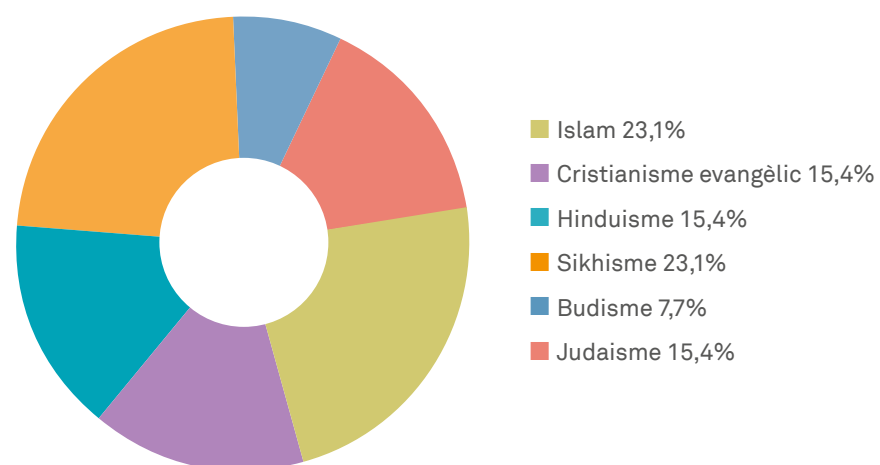
1) VISITES A CENTRES DE CULTA

Des de l'any 2008, l'OAR disposa d'una proposta didàctica adreçada a l'alumnat de secundària que té com a objectiu donar a conèixer la diversitat religiosa de la ciutat i facilitar la trobada entre comunitats religioses i estudiants en els centres de culte mateixos. Des de la seva posada en marxa i fins al 2017, gairebé 4.200 alumnes d'escoles de Barcelona i de fora han visitat alguns centres de culte de la ciutat. Aquesta activitat està disponible al catàleg del PAE, tot i que moltes escoles s'adrecen directament a l'OAR per dur-la a terme. Al llarg del 2017, un total de **109** alumnes de **3** escoles diferents han participat en aquesta activitat. També s'ha produït un increment del nombre d'entitats o altres col·lectius de persones adultes que s'han interessat per visitar centres de culte. En concret, durant l'any 2017, 4 entitats o grups concrets han sol·licitat aquestes visites a centres de culte amb un total de **80** persones participants.

A més, durant l'any 2017 s'ha actualitzat el material de suport a aquesta activitat, amb la publicació del microlloc web "*Coneix les religions*", accessible des de la pàgina web de l'OAR. El 2018 està previst que el portal tingui el contingut accessible en castellà.

Durant l'any 2017 s'han fet visites amb un total de **189** participants.

LLOCS DE CULTA VISITATS AL 2017 (SEGONS CONFESSIÓ)

2) CICLE DE DIÀLEGS "DONES I RELIGIONS" EN COL-LABORACIÓ AMB BIBLIOTEQUES DE BARCELONA (MARÇ DEL 2017)

Durant el mes de març del 2017, ha tingut lloc el cicle de diàlegs "*Dones i religions*", organitzat per l'OAR en col·laboració amb el Consorci de Biblioteques de Barcelona. Hi van assistir un total de **195** persones.

Aquesta ha estat la quarta col·laboració entre aquests dos serveis i, de cara al 2018, es preveu repetir l'experiència amb un cicle d'activitats vinculades a la commemoració de l'Any Panikkar.

DATA	LLOC	TÍTOL	PARTICIPANTS	ASSISTENTS
02/03/2017	Biblioteca Guinardó - Mercè Rodoreda	"Monges: una vida retirada? Opcions des del cristianisme catòlic i el budisme tibetà"	TèJosefina Ramos (Missioneres de la Immaculada Concepció) i Ani Kunga (Monestir Samye Dechi Ling). Moderació: Cristina Monteys (OAR)	40
06/03/2017	Biblioteca Poble-sec - Francesc Boix	"Lideratges femenins: aires nous a contracorrent des del cristianisme evangèlic i la Fe bahá'í"	Marta López (Església Protestant BCN - Centre), Elisabeth Lheure (Centre Bahá'í de BCN). Moderació: Marta Corcoy (Associació de Dones Periodistes)	30
13/03/2017	Biblioteca Francesca Bonnemaison	"Soc jove i creient: ponts i cruïlles des de la religió sikh i el cristianisme evangèlic"	Komal Preet Kaur (Gurdwara Guru Darshan Sahib) i Loida Muñoz (Església Evangèlica Hillsong). Moderació: Rosa Frasquet (Associació L'Etnogràfica)	25
20/03/2017	Biblioteca Sagrada Família - Josep M. Ainaud de Lasarte	"Espiritualitat femenina i transformació social: propostes des de l'islam i el budisme"	Montse Castellà (Coordinadora Catalana d'Entitats Budistes) i Mariam Eloitri (Associació de Dones Musulmanes a Catalunya). Moderació: Eulàlia Corbella (consellera de Dones del Districte de l'Eixample)	35

27/03/2017	Biblioteca Horta - Can Mariner	"La violència contra les dones: respostes i reivindicacions des del cristianisme catòlic i el judaisme"	Neus Forcano (Col·lectiu de Dones en l'Església) i Rosa Levy (Comunitat Jueva Bet Shalom). Moderació: Elena Tarifa (consellera de Dones del Districte d'Horta-Guinardó)	25
30/03/2017	Biblioteca Les Corts - Miquel Llongueras	"Feminismes i religions: lectura crítica de la tradició des del judaisme i l'islam"	Maria Prieto (Comunitat Jueva Bet Shalom) i Hayar Abderrahaman (activista contra la islamofòbia). Moderació: Lola López (comissionada d'Immigració, Interculturalitat i Diversitat)	40

"La violència contra les dones: respostes i reivindicacions des del cristianisme catòlic i el judaisme" 27/03/2017.

"Monges: una vida retirada? Opcions des del cristianisme catòlic i el budisme tibetà" 02/03/2017.

"Lideratges femenins: aires nous a contracorrent des del cristianisme evangèlic i la Fe bahá'í" 06/03/2017.

"Feminismes i religions: lectura crítica de la tradició des del judaisme i l'islam" 30/03/2017.

3) DIVERSITAT RELIGIOSA A BARCELONA. GESTIÓ LOCAL A L'ALUMNAT DEL GRAU DE SOCIOLOGIA DE LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA (22/03/2017) i (18/12/2017)

Enguany, en dues ocasions, des del Grau de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona, s'han sol·licitat dues formacions sobre *diversitat religiosa a Barcelona. Gestió local* per a l'alumnat cursant. Aquestes dues sessions han anat acompanyades de dues visites a centres de culte: Gurdwara Guru Darshan Sahib (sikhisme) i el Centre Islàmic Camí de la Pau (islam).

4) TAULA RODONA “LLOCS DE CULTI I CEMENTIRIS”, DINS DE LA JORNADA “L'ISLAM A ESPANYA: 25 ANYS DELS ACORDS DE COOPERACIÓ, LLUMS I OMBRES” (13/05/2017)

A la jornada “L'islam a Espanya: 25 anys dels acords de cooperació, llums i ombres”, organitzada per SAFI (Stop als Fenòmens Islamòfobs)²⁵, s'ha fet una anàlisi de la vida dels musulmans i musulmanes a Espanya, amb motiu del 25è aniversari dels acords subscrits l'any 1992 entre el Govern d'Espanya i la Comissió Islàmica. A través de cinc taules de debat, s'han abordat aspectes com els llocs de culte i els cementiris, l'educació religiosa islàmica, l'assistència religiosa i els drets civils, l'alimentació halal, o l'organització comunitària. L'OAR ha participat en la taula rodona “Llocs de culte i cementiris”.

5) SESSIÓ INFORMATIVA “QUÈ ÉS L'OAR I QUINES SÓN LES SEVES TASQUES. GESTIÓ MUNICIPAL DE LA DIVERSITAT RELIGIOSA” A UN GRUP DE LLICENCIATS EN DRET D'ALEMANYA (27/09/2017)

Per quart any consecutiu var tenir lloc una presentació de l'Oficina d'Afers Religiosos i la seva tasca a un grup de llicenciats en Dret alemanys de la Universitat de Bonn, de visita a Barcelona. La visita va ser organitzada per l'agència Moveo Tours que fa estades a ciutats que combinen el turisme amb el coneixement d'institucions i serveis públics locals.

6) FORMACIÓ “ISLAM I COMUNITATS ISLÀMIQUES DE BARCELONA” A PERSONAL I VOLUNTARIS I VOLUNTÀRIES DE LA FUNDACIÓ BAYT AL-THAQAFI (26/10/2017)

La Fundació Bayt Al-Thaqafa²⁶ és una entitat sense ànim de lucre que treballa amb immigrants d'origen àrab-musulmà en àmbits diversos. Des de la fundació es va demanar una sessió sobre *l'islam i les comunitats islàmiques a Barcelona*. Es va complementar amb una visita al Centre Islàmic Camí de la Pau. Els assistents han mostrat la seva voluntat, de cara al 2018, de poder continuar fent formacions del mateix tipus amb altres tradicions religioses presents a la ciutat.

7) VI JORNADES CONVIVÈNCIA I COHESIÓ “NAIXEMENT I MORT DES D'UNA PERSPECTIVA LAICA: RITUALS DE BENVINGUDA I COMIAT A NIVELL LOCAL”, DE LA FUNDACIÓ FERRER I GUÀRDIA (27/10/2017)

Des de la Fundació Ferrer i Guàrdia es va demanar a l'OAR la seva participació en la taula rodona “Mort: les dificultats d'innovar davant la urgència i el dol” explicant l'experiència d'organització i participació en l'acte interreligiós i interconviccional en memòria de les víctimes dels atemptats de Barcelona i Cambrils, que va tenir lloc el 24 d'agost al Museu Marítim de Barcelona.

8) JORNADA “LINGUAPAX 30 ANYS. LENGÜES I TRADICIONS ESPIRITUALS: DIVERSITAT LINGÜÍSTICA I DIVERSITAT RELIGIOSA A LES CIUTATS GLOBALS” (24/11/2017)

Linguapax²⁷ va celebrar 30 anys i el 23 i 24 de novembre es van organitzar dues jornades amb la participació de diversos experts:

- Linguapax 30 Anys, congrés internacional “La diversitat lingüística al món”, 23 de novembre
- Linguapax 30 Anys, Jornada “Llengües i tradicions espirituals”, 24 de novembre

En la jornada del 24 de novembre es van reunir diverses veus sobre la relació entre les tradicions espirituals i llenguatge. Hi va tenir lloc una taula rodona sota el títol “Com interactuen diversitat religiosa i diversitat lingüística a la ciutat de Barcelona?”, on l'OAR va ser convidada a participar en la fira 0.

DATA	TÍTOL	PÚBLIC	ASSISTENTS
22/03/2017	Sessió formativa “Diversitat religiosa a Barcelona. Gestió local”	Alumnes del Grau de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona	22
13/05/2017	Taula rodona “Llocs de culte i cementiris”, dins de la jornada “L'islam a Espanya: 25 anys dels acords de cooperació, llums i ombres”	Públic en general	20
16/09/2017	Sessió informativa “Què és l'OAR i quines són les seves tasques. Gestió municipal de la diversitat religiosa”	Llicenciats en dret de la Universitat de Bonn	25
26/10/2017	Formació “Islam i comunitats islàmiques” i visita al Centre Islàmic Camí de la Pau	Personal de la Fundació Bayt Al-Thaqafa	10
27/10/2017	IV Jornades Convivència i Cohesió “Naixement i mort amb perspectiva laica: rituals de benvinguda i comiat a nivell local”	Públic en general	40
24/11/2017	Jornada “Llengües i tradicions espirituals. Diversitat lingüística i diversitat religiosa a les ciutats globals” (Linguapax, 30 Anys)	Experts en diversitat lingüística i religiosa i públic en general	50
18/12/2017	Sessió formativa “Diversitat religiosa a Barcelona. Gestió local”	Alumnes del Grau de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona	18

²⁵ SAFI – Stop als Fenòmens Islamòfobs.

²⁶ Fundació Bayt Al-Thaqafa.

²⁷ Linguapax.

9) NIT DE LES RELIGIONS A BARCELONA (24/11/2017)

La *Nit de les religions* és una iniciativa de l'Associació UNESCO per al Diàleg Interreligiós i Interconviccional²⁸ que es duu a terme amb el suport de la Direcció de Drets de Ciutadania i Diversitat. La segona edició d'aquesta jornada de portes obertes de les comunitats religioses de Barcelona es va celebrar el dia 16 de setembre, amb la participació de 33 comunitats religioses de 12 tradicions religioses diferents, i l'assistència de 1.900 persones a les diverses activitats programades. El 2018 es preveu la tercera edició d'aquesta activitat.

Gurdwara Guru Darshan Sahib.

Centre Islàmic Camí de la Pau.

²⁸ Vegeu nota 10.

PRESENTACIÓ DE L'OAR AL II CONCURS DE BONES PRÀCTIQUES LOCALS EN GESTIÓ DE LA DIVERSITAT RELIGIOSA DE LA FUNDACIÓN PLURALISMO Y CONVIVENCIA DEL MINISTERI DE JUSTÍCIA

Per donar suport a les administracions, en general, i a les entitats locals, en particular, la Federación Española de Municipios y Provincias (FEMP), el Ministeri de Justícia i la Fundación Pluralismo y Convivencia van constituir el 2011 l'Observatorio del Pluralismo Religioso en España, que posava a disposició de les administracions públiques recursos i eines. El 2015 es va fer un pas més oferint als governs municipals la possibilitat de sol·licitar assessorament tècnic especialitzat i formació en la matèria, i el 2016 es va convocar el I Concurs de Bones Pràctiques Locals.

A la primavera d'aquest any s'ha convocat el II Concurs de Bones Pràctiques Locals en Gestió de la Diversitat Religiosa. Des de l'OAR s'han presentat dues pràctiques:

- L'Oficina d'Afers Religiosos com a oficina municipal especialitzada en diversitat religiosa:
 - Donar suport a les entitats religioses en el desenvolupament de les seves activitats a la ciutat.
 - Facilitar la col·laboració entre les entitats religioses i l'Ajuntament.
 - Promoure la inclusió de les entitats religioses en les xarxes ciutadanes del seu entorn i treballar per normalitzar la seva presència a la ciutat.
 - Donar suport i assessorament a àrees, departaments i serveis de l'Ajuntament en matèria de diversitat religiosa i entitats religioses de la ciutat.
 - Donar a conèixer la diversitat religiosa existent a Barcelona.
- La Mesura de govern sobre la garantia del tracte igualitari a les entitats religioses quant a la realització d'activitats puntuals a l'àmbit públic per garantir el ple exercici dels drets reconeguts de llibertat religiosa a través del suport municipal al desenvolupament de les activitats de les entitats religioses de Barcelona.

Els resultats del concurs es publicaran i notificaran el 2018.

3. RESUM D'INDICADORS QUANTITATIUS

SUPORTS I ACOMPANYAMENTS (TOTAL)	542
SUPORT LEGAL I ADMINISTRATIU	438
- ASSESSORAMENT A COMUNITATS SOBRE NORMATIVA DELS LLOCS DE CULTE	61
- SUPORT A COMUNITATS EN L'ÚS D'EQUIPAMENTS PER A ACTES PUNTUALS I OCUPACIONS DE VIA PÚBLICA	124
- ASSESSORAMENT SOBRE SUBVENCIONS	40
- ASSESSORAMENT SOBRE PROCESSOS I GESTIONS PER INSCRIURE'S AL REGISTRE D'ENTITATS RELIGIOSES DEL MINISTERI DE JUSTÍCIA O AL REGISTRE D'ASSOCIACIONS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA	13
- ASSESSORAMENT DIVERS (CONSULTES SOBRE COMUNITATS, DIVERSITAT RELIGIOSA, ETCÈTERA)	200
INTERVENCIÓ FACILITADORES O MEDIADORES	104
ACCIONS DE SENSIBILITZACIÓ CIUTADANA	398
NOMBRE DE COMUNITATS AMB QUÈ S'HA TINGUT CONTACTE FORMAL AL LLARG DEL 2017	362